

גמרא סדורה

מסכת

עבודה זרה

פרק ה' - "השזכר את הפועל"

מהדורה מנוקדת, מפוסקת,
מחולקת לסוגיות ולפסקאות,
בעריכה מבארת

לימוד פרק זה מוקדש לעילוי נשמת
פנינה ישראלה בת רפאל אטינגר ז"ל

ניתן להיות מנויים על הגמרא סדורה לדף היומי.
רישום קל מהיר באתר גמרא סדורה
או במייל vinetdb81@gmail.com

בהצלחה - יגעת ומצאת - תאמין!!!

להארות והערות
 דניאל ברק ווינט
 טל' - 0526071122
 דוא"ל vinetdb81@gmail.com
 עתניאל ד.ה. הר חברון 9040700

©

כל הזכויות על הטקסט שמורות למכון ממרא.
 כל הזכויות על הניקוד, הפיסוק והחלוקה לסוגיות ופסקאות
 שמורות לדניאל ברק ווינט ולעמותת "וכל בניין לימודי ה".

ניתן להיות מנייים על הגמרא סדורה לדף היומי.
 רישום קל מהיר באתר גמרא סדורה
 או במייל vinetdb81@gmail.com

ניסן תשע"ח

מסכת עבודה זרה פרק ה' - "השוכר את הפועל"

רפ"י

1. סב, א-ב

משנה

מתני'
השוכר. עובד כוכבים ששכר את ישראל לעשות עמו מלאכה ביין נסך להריקו מכלי אל כלי או להעביר חבית ממקום למקום וביין נסך ממש קאמר שנתנסך לעבודת כוכבים וסתם יינן מיבעיא לן בגמרא:
שכרו לעשות עמו מלאכה אחרת. כל שכרו מותר דאף על גב דאגרא דיהיב לא משום מלאכה אחרת היא ובגמרא מפרש לה שפיר:

גמ'
מקודשת. אלמא איסורי הנאה דמיהן מותרין וכל שכן שכן פעולתו:
אלא הואיל ותופס את דמיו כעבודת כוכבים. דכיון דנתנסך לעבודת כוכבים הרי היא כעבודת כוכבים דדמיה אסורין כדאמרן (לעיל נד): כל שאתה מהיה הימנו הרי הוא כמוהו וכי היכי דדמיו אסורין שכר פעולתו נמי אסור:
לקוט לי בו. לשון מכר הוא דמשמע לקוט לי שוויו ירק:
שכרו אסור. לשהותו אחר זמן הביעור אלא מתבער בשביעית:
לקוט לי ירק. לשון שכירות הוא ולא לשון מכר ואין לו דמים שיתפסו בקדושת שביעית:

סב, א

השוכר את הפועל לעשות עמו ביינן נסך - שכרו אסור. שכרו לעשות עמו מלאכה אחרת.
אף על פי שאמר לו: "העבר לי חבית של יין נסך ממקום למקום" - שכרו מותר.
השוכר את החמור להביא עליה יין נסך - שכרה אסור.
שכרה לישב עליה, אף על פי שהניח גוי לגיננו עליה - שכרה מותר.

גמרא

מאי טעמא "שכרו אסור"?

אילימא: הואיל ויין נסך אסור בהנאה, שכרו נמי אסור - הרי ערלה וכלאי הכרם דאסורין בהנאה, ותנן:

"מכרו וקידש בדמיהו - מקודשת" (קידושין נו:).

אלא: הואיל ותופס את דמיו כעבודה זרה.

והרי שביעית תופסת את דמיה, ותנן:

"האומר לפועל: 'הילך דינך זה, לקוט לי בו ירק היום' - שכרו אסור, לקוט לי ירק היום' - שכרו מותר" (שביעית ח, ד).

אמר רבי אבהו אמר רבי יוחנן: קנס הוא שקנסו חכמים: בחמרין, ובין נסך.

"יין נסך" - הא דאמרן.

"חמרין" - מאי היא?

דתנאי:

"החמרין שהיו עושין מלאכה בפירות שביעית - שכרן שביעית'.

מאי "שכרן שביעית"?

אילימא: דיהבינן להו שכר מפירות שביעית - נמצא זה פורע חובו מפירות שביעית, והתורה אמרה: "לאכלה"³⁴³ (ויקרא כה, ו) - ולא לסחורה!

ואלא - דקדוש שכרן בקדושת שביעית.

ומי "קדוש"? והתנאי:

"האומר לפועל: 'הילך דינך זה ולקוט לי ירק היום' - שכרו מותר, לקוט לי ירק בו היום' - שכרו אסור!"

אמר אביי:

לעולם יהבינן ליה שכר מפירות שביעית,

וְדָקָא קְשִׁיָא לָךְ "לְאַכְלֵה" וְלֹא לְסַחֲרָה!

דִּיהֲבִיה נִהְלִיָה בְּצַד הַיְתֵר.

כְּדַתְנִין:

"לֹא יֵאמֵר אָדָם לְחִבְרִיו:

"הַעֲלֵה לִי פִירוֹת הַלְלוּ לִירוּשָׁלַיִם לְחֶלֶק"

אֲבָל אוֹמֵר לוֹ: "הַעֲלֵם לְאוֹכְלֵם וְלִשְׂתוֹתֵם בִּירוּשָׁלַיִם",

וְנוֹתְנִין זֶה לְזֶה מִתְּנָה שֶׁל חֲנָם".

וּרְבָא אָמַר:

לְעוֹלָם דְּקָדוּשׁ בְּקָדוּשׁת שְׁבִיעִית,

וְדָקָא קְשִׁיָא לָךְ 'פּוֹעֵל',

פּוֹעֵל דְּלֹא נִפְיֵשׁ אֲגְרִיָה - לֹא קִנְסוּהוּ רַבְּנָן,

חֲמַרְיִין דְּנִפְיֵשׁ אֲגְרִיָהוּ - קִנְסוּ רַבְּנָן בְּהוּ.

וּמִתְנִיתִין חוּמְרָא דִּינִין נִסְדָּךְ שְׂאֲנִי.

רַשִׁי

צַד הַיְתֵר. מִתְנַת חֲנָם:

כְּדַתְנִין. גְּבִי מַעֲשֵׂר שְׁנִי:

לְחֶלֶק. שֶׁתְּטוֹל שֵׁם חֶלֶק בְּהֵם

דְּאִסוּר לְפָרוּעַ חוּבּוֹ מִמַּעֲשֵׂר שְׁנִי

וְאֵעִיג שְׁגָם זֶה אוֹכְלוֹ בִירוּשָׁלַיִם:

וּמִתְנִי. דִּינִין נִסְדָּךְ דְּקִנְיֵס נְמִי

פּוֹעֵל דְּלֹא נִפְיֵשׁ אֲגְרִיָה חוּמְרָא

דִּינִין נִסְדָּךְ שְׂאֲנִי:

סבב

2. סב, ב**כ"י**

דאיסוריה חמור. דאסור בהנאה
 כיון נסך ממש :
דטומאתן קיל. כדאמרינן באין
 מעמידין (לעיל דף ל:) שלש יינות
 הן יין נסך אסור בהנאה ומטמא
 טומאה חמורה בכזית סתם יין
 אסור בהנאה ומטמא טומאת
 משקין ברביעית :
ארביה. ספינתו :
בי קיברי. בית הקברות :
ליבדרינהו. יפזרם כמות שהם ל"ל
 לשרפן :
אתו בהו. אינשי לידי תקלה דהדרי
 ומלקטי להו :
ולקברינהו. הכי בעינייהו :
כולן נקברין עמו. דכתיב לא תלין
 נבלתו על העץ כי קבור תקברנו אף
 העץ במשמע והכי אמרינן בפרק
 נגמר הדין עץ שומע אני בין תלוש
 בין מחובר ת"ל כי קבור תקברנו מי
 שאינו מחוסר אלא קבורה יצא זה
 שמחוסר קבורה ותלישה אלמא עץ
 גופיה איסורי הנאה וקברי ליה
 בעיניה ולא חיישינן לתקלה :
שאני התם כיון דקברי בבי דינא.
 בבית הקברות המתוקנים בבית
 דין מוכחא מילתא לכל מאן
 דמשכח להו התם ידע דמהרוגי
 ב"ד הוו ופירש :

איבעיא להו:

שְׁכָרוּ סְתָם יִינָן, מַהוּ?

מִי אֲמַרְיָנָן: כִּינָן דְּאִיסוּרָא חֲמוֹר כְּדִינָן נְסֵךְ - שְׁכָרוּ נְמִי אֲסוּר,

אוּ דְלָמָּא:

הוֹאִיל וְטוּמְאָתוּ קִיל - אַף שְׁכָרוּ נְמִי קִיל?

תָּא שְׁמַע:

דְּהֵוּא גְבָרָא דְאַגְרַר אַרְבֵּיהּ לְסְתָם יִינָן,

יְהִיבּוּ לֵיהּ חֵיטֵי בְּאַגְרָא,

אַתָּא לְקַמְיָה דְרַב חֲסֵדָא,

אָמַר לֵיהּ: זִיל קְלִינְהוּ וְקַבְרִינְהוּ בְּקַבְרֵי.

וְלִמָּא לֵיהּ: בְּדַרְיָנְהוּ!

אַתּוּ בְּהוּ לִידֵי תַקְלָה.

וְלִיקְלִינְהוּ וְלִיבְדַרְיָנְהוּ?

דְּלָמָּא מְזַבְלֵי בְּהוּ.

וְלִקְבְרִינְהוּ בְּעֵינֵינְהוּ!

מִי לָא תִנְנָן:

"אֶחָד אָבֹן שְׁנִסְקַל בְּה,**וְאֶחָד עֵץ שְׁנִתְלָה עֲלָיו,****וְאֶחָד סִיף שְׁנִהְרַג בּוּ,****וְאֶחָד סוּדָר שְׁנִחְנַק בּוּ,****בְּזֶלֶם נִקְבְּרִים עִמּוּ!"**

הַתָּם דְּקָא קַבְרֵי בְּבֵי דִינָא, מוֹכְחָא מִלְתָּא דְּהַרוּגֵי בֵּית דִּין נִינְהוּ,

הָכָא לָא מוֹכְחָא מִלְתָּא,

אִימַר: אֵינְשׁ גָּנַב וְאִייתֵי קַבְרָא הָכָא.

3. סב, ב - סג, א

רפ"י

יזפי פירי שביעית. קודם זמן הביעור:
ופרעי להו בשמינית. אשתכח דאכלי עניים בשמינית אחר הביעור חליפי פירות שביעית:
יאות הן עבדין. כיון דההיא שעתא לא הוו הנך בעין ולא איחלופי הני בהני לאו חליפין ניהו ולא חיילא קדושת שביעית עליהו:
וכנגדו באתנן. בא עליה ואח"כ נתן לה אתננה מותר להקרבא דכיון דלאו בשעת ביאה יהביה ניהליה כי הדר יחב לה ההוא טלה מתנה בעלמא הוא:
נתן לה ולא בא עליה כו'. מפרש ואזיל:
אלא ה"ק נתן לה ולא בא עליה. עכשיו אלא לאחר זמן:
או בא עליה. ולא נתן לה עכשיו אלא לאחר זמן:
ליחול עליה איסור אתנן למפרע. שהרי מתחלה ע"מ ביאה נתנו לה:
קני מעכשיו. קודם ביאה פשיטא דמותר דאע"ג דע"מ ביאה יהביה ניהלה כיון דמקמי ביאה יהביה ניהלה לאו שכר ביאה הוא:
ואי מצטריך ליד קני מעכשיו. הלכך איצטריך מתני' לאשמועינן דאע"ג דאמר לה לא ניקני לך עד שעת ביאה כיון דהדר אמר לה אי מצטריך ליד קני מעכשיו הויה לה מתנת חנם כי שקלתיה ואקריתיה:

דבי רבי ינאי יזפי פירי שביעית מעניי, ופרעו להו בשמינית, אתו אמרו ליה לרבי יוחנן.

אמר להו: יאות הן עבדין. וכנגדו באתנן מותר,

דתנאי:

"נתן לה ולא בא עליה, בא עליה ולא נתן לה אתננה - מותר."

"נתן לה ולא בא עליה" - פשיטא!

כיון דלא בא עליה, מתנה בעלמא הוא דיהיב לה!

ותו:

"בא עליה ולא נתן לה" - הא לא יהיב לה ולא מידי!

וכיון דלא נתן לה מאי "אתננה - מותר"?!?

אלא, הכי קאמר:

נתן לה ואחר כך בא עליה,

או בא עליה ואחר כך נתן לה - אתננה מותר.

"נתן לה ואחר כך בא עליה",

סג, לכי בא עליה ליחול עליה איסור אתנן למפרע!

אמר רבי אלעזר³⁴⁴:

כשקדמה והקריבתו.

היכי דמי?

אי דאמר לה: 'קני ליד מעכשיו' - פשיטא דשרי!

דהא ליתיה בשעת ביאה, ומתנה בעלמא הוא דיהיב לה!

ואי דלא אמר לה: 'קני ליד מעכשיו' - היכי מצי מקרבה?!

"ואיש כי יקדש את ביתו קדש לה"³⁴⁵ (ויקרא כו, יד) אמר רחמנא,

מה "ביתו" ברשותו, אף כל ברשותו!

אלא דאמר לה: 'להווי גביד עד שעת ביאה, ואי מצטריך ליד קני מעכשיו'.

³⁴⁴ בגירסת דפוס וילנא רבי (אליעזר). תוקן כאן ובהמשך הסוגיה לפי המקבילה תמורה כט. - ע"פ מסורת הש"ס

³⁴⁵ ואיש כי יקדש את ביתו קדש ליהוה והעריכו חמנו בין טוב ובין רע פאשר יעריך אתו חמנו מן יקום

4. סג, א

רס"י

כיון דאמר מר. (בתוספתא)
דקידושין בפ"ק (דף כח.):

]"אמר רבי אלעזר:

בשקדמה והקריבתו.

... להוי גביד עד שעת ביאה, ואי מיצטרוד ליד קני מעכשיו".]

בעי רב הושעיא:

קדמה והקדישתו, מהו?

כיון דאמר מר: "אמירתו לגבוה במסירתו להדיוט" (קידושין כח:) - כמאן דאקריבתיה דמי.

או דלמא:

השתא מיהא הא קאי ואיתיה בעיניה?

ותפשוט מדרבי אלעזר,

דאמר רבי אלעזר: "שקדמה והקריבתו",

דוקא הקריבתו, אבל הקדישתו לא!

דרבי אלעזר גופיה קא מיבעיא ליה,

מאי?

מיפשוט פשיטא ליה לרבי אלעזר דהקריבתו דוקא, אבל הקדישתו - לא,

דהא איתיה בשעת ביאה,

או דלמא:

"הקריבתו" - פשיטא ליה,

ו'הקדישתו' - מספקא ליה.

תיקו.

5. סג, א

כ"ז

בטלה זה. כל כמה דיהיב לה הוי אתנן דמהשתא קנייתה :
בטלה סתם. כי יהיב לה לאחר זמן לאו אתנן הוא דהשתא הוא דקנייה (ליה) :
עובד כוכבים. לאו בר משיכה דכי כתיבא משיכה בישראל כתיבא או קנה מיד עמיתך :
הא קנייה (ליה). מהשתא קודם ביאה ויהיב קרי ליה בא עליה ואח"כ נתן לה :
ואי לא שקליה. ביום פלוני באתננד הלכך בא עליה ואח"כ נתן לה הוא ומיהו הואיל ומשעת ביאה שוויה אפותיקו ועמד בחצירה חייל עליה אתנן :

"בא עליה ואחר כך נתן לה אתננה - מותר."

ורמינהי:

"בא עליה ואחר כך נתן לה, אפילו מכאן עד שלש שנים אתננה - אסור!"

אמר רב נחמן בר יצחק אמר רב חסדא:

לא קשיא:

הא - דאמר: 'התבעלי לי בטלה זה'.

הא - דאמר לה: 'התבעלי בטלה סתם'.

וכי אמר לה 'בטלה זה' מאי הוי? הא מחסר משיכה!

בזונה גויה,

דלא קניא במשיכה.

ואיבעית אימא:

לעולם בזונה ישראלית,

וכגון דקאי בחצירה.

אי דקאי בחצירה, **"בא עליה ואחר כך נתן לה"**, הא קניא לה!

לא!

צריכא דשויה ניהלה אפותיקו,

דאמר לה: "אי מיייתנא לך זוזי מכאן עד יום פלוני - מוטב,

ואי לא - שקליה באתננה".

6. סג, א-ב

כ"י

מתלב רב ששת. לרי ינאי:
לפועלו ולחמרי. עובדי כוכבים או עמי הארץ:
לא משום שביעית. שמא יקחו בו פירות שביעית מן החשוד למכרם ותניא במס' סוכה (דף לט.) אין מוסרין דמי פירות שביעית לעם הארץ יותר מגי' סעודות:
ולא משום מעשר. דאם עמי הארץ הם ויקחו שאינו מעושר ונמצא זה מאכילו דהא איהו לא ספי להו מידי אלא פריטי יהב להו:
ולא משום יין נסך. אם עובדי כוכבים הם ונמצא מאכילין יין נסך והרי מזונותיהן עליו ונהנה מין נסך:
ואני פורע. הוי איהו לוקח האיסור ומאכילו דהשתא לא סליק נפשיה מינייהו בפריטי:
המקיפו. שרגיל אצלו בהקפה:
דמשעבד ליה. האי בעל הבית משעתא דיהיב חנוני פירי והוי כנותן מיד ליד:
קני ליה דינר גביה. חנוני סמיך על זה שכבר הכיר בו שכל מקום שישנו הדינר קנוי לו לחנוני הלכך חליפי ניהו אבל הנך דבי ר' ינאי כיון דהנך עניי דמוזפי להו פירי לאו חנוני הרגיל להקיפן ניהו לא סמכא דעתיה כולי האי ולא משתעבד להו דבי ר' ינאי הלכך כי פרע לאחר זמן לאו חליפי שביעית ניהו:
אי הכי. דטעמא משום מקיפו הוא אבל אין מקיפו שרי:
אדתני. רישא דמהדר תנא בתר היתרא ולא אשכח אלא בצאו ואכלו דינר זה דסליק מינייהו נפשיה בפריטי:
ליפלוג ולתני. היתרא אפי' בדלא סליק וכגון צאו ואכלו ואני פורע ובחנוני שאין מקיפו דלא משתעבד ליה האי בעל הבית מידי וכ"ש היכי דנסתלק לגמרי:
ותו חנוני שאין מקיפו. אי יהיב לשלוחיה דבעל הבית:
מי לא משתעבד. ליה בעל הבית מהשתא דקא שרית להו לדבי ר' ינאי משום האי טעמא:
והאמר רבא האומר לחבירו תן מנה לפלוני ויקנו נכסאי לך. באותו מנה ונתן:
קנה. הלוקח את נכסיו של זה ואע"ג דלא מטא הנאת האי מנה לידיה:
מדיון ערב. מההוא דינר דמחייב ערב לשלומי ואע"ג דלא מטי הנאה לידיה והאי נמי לא שנה אלמא אע"ג דלאו חנוני המקיפו הוא כי יהיב ליה לשלוחיה משתעבד ליה האי:
אלא אמר רבא. לא תיתני טעמא דברייתא משום שיעבודא ובמקיפו דאפילו אין מקיפו איכא שיעבודא ומיהו לדבי ר' ינאי לא תקשי דבין מקיפו בין אין מקיפו:
אע"ג דמשעבדי ליה. נכסיה לשלומי:
כיון דלא מייחד שיעבודיה. שלא ייחד לו מיד מעות לכך לאו חליפין ניהו ולא מיתסר: ה"ג והכא אמר רב פפא ולא גרסינן אלא הכא דקתני חושש אמר רב פפא:
כשהקדים לו. בעל הבית דינר לחנוני קודם שלח אצלו דהשתא מדבעל הבית קאכלי ואיסורא דידיה הוא:
ואני פורע. הא כבר פרע:
ואני מחשב מבעי ליה. אני אעשה לו חשבון ממה שהקדמתי לו:

[דבי רבי ינאי יזפי פירי שביעית מעניי, ופרעו להו בשמינית, אתו אמרו ליה לרבי יוחנן. אמר להו: יאות הו עבדין].

מתלב רב ששת:

"אומר אדם לחמרו ולפועלו:

"לכו ואכלו בדינר זה,"

"צאו ושתו בדינר זה,"

ואינו חושש: ^אלא משום שביעית,

ולא משום מעשר,

ולא משום יין נסך,

ואם אמר להם:

"צאו ואכלו ואני פורע,"

"צאו ושתו ואני פורע,"

חושש: משום שביעית,

משום מעשר,

ומשום יין נסך."

אלמא: כי קא פרע - דמי איסור קא פרע,

הכא נמי, כי קא פרע - דמי איסורא קא פרע!

תרגמה רב הסדא:

בחנוני המקיפו, דמשתעבד ליה,

דכיון דאורחיה לאקופי, קני ליה דינר גביה.

אבל חנוני שאין מקיפו - מאי?

מותר.

אי הכי, אדתני: "צאו ואכלו בדינר זה,"

"צאו ושתו בדינר זה,"

ליפלוג וליתני בדידה:

במה דברים אמורים? בחנוני המקיפו, דמשתעבד ליה,

אבל חנוני שאין מקיפו - מותר!

ועוד, חנוני שאין מקיפו מי לא משתעבד?!

והאמר רבא:

האומר לחבירו: "תן מנה לפלוני, ויקנו כל נכסאי לך" - קנה מדיון ערב!

אלא, אמר רבא:

לא שנה מקיפו ולא שנה שאין מקיפו,

אף על גב דמשעבד ליה, כיון דלא מייחד שיעבודיה,

לא מיתסר,

אלא הכא אמאי חושש משום שביעית?

הא לא מייחד שיעבודיה הכא!

אמר רב פפא:

כגון שהקדים לו דינר.

אמר רב פהנא:

אמרייתה לשמעטא קמיה דרב זביד מנהרדעא, אמר לי:

אי הכי, אדתני: "צאו ואכלו, צאו ושתו, ואני פורע,"

'צאו ואכלו, צאו ושתו, ואני מחשב' - מיבעי ליה!

אמרית ליה:

תנני: 'צאו... ואני מחושב'.

רפ"י

שנשא. מיד החנוני ונתן להם דהשתא איהו ספי להו איסורא ולא משום פרעון דלאחר זמן הוא אלא דקננהו במשיכה ואשתכח שלקח יין נסך והשקהו לפועליו אבל הנך דבי רבי ינאי כי שקלי פירי שעת היתר הוא וכי פרעו לאחר זמן בשעת איסור שביעית לאו חליפין ניהו לאיתפוסי:

צאו. משמע שאינו הולך עמהן:

רב אשי אמר:

כגון שנטל ונתן ביד.

אמר ליה רב יימר לרב אשי:
אי הכי, אדתני "צאו ואכלו, צאו ושתו",
'טלו ואכלו, טלו ושתו' - מיבעי ליה!

אמר ליה:

תנני: 'טלו ואכלו, טלו ושתו'.

7. סג, ב - סד, א

רפ"י

לשבור בין נסך. לשבר חבית ולשפוך את היין: מהו. שיהא שכרה מותר: מי אמרינן כיון. דישאל זה רוצה בקיומן של חביות האלו שלא ישתברו עכשיו מאליהם עד שישברם הוא ויטול שכרם אסור: אין עודרין. אין חופרין: אבל עוקרין. להשליכן לאיבוד ואע"ג דרוצה בקיומן שלא יעקרו מאליהן עד שיעקרום הוא: סבריה. האי דקתני עוקרין: אפילו לר' עקיבא דאמר המקיים בכלאים לוקה. דאם זרען אחר ובא זה ועשה להן סייג וגדר כדי לקיימן לוקה אלמא אסור להיות רוצה בקיומן: המנכש והמחפה. לאחר זריעתן חופה עפר עליהן כדרך כל הזורעים: לוקה. דהיינו נמי זורע דמה דרכו של זורע לצמוחי פירי מכוין הא נמי לצמוחי פירי מכוין: ת"ל לא כלאים. כלאים דהרבעה קא דריש מדסמך כלאים דלא תרביע גבי שדה דרשינן (מו"ק דף ב:) כלאים שדך לא מדלא כתיב בהמתך לא תרביע כלאים ולא תזרע שדך כלאים ש"מ שדך אכלאים דלעיל נמי דרשינן ומשמע דמזהיר הכתוב שלא יהו כלאים בשדה ואילו עוקרין שרי למעוטי תיפלה אע"ג דרוצה בקיומן עד שיעקרום הוא ויטול שכרו: רבנן הוא. דלא איכפת להו אי רוצה בקיומן אבל יין נסך דאסור להיות רוצה בקיומן דישאל מצוה לבטל עבודת כוכבים ותשמישיה אימר לך דאסור: ומאי איריא עוקרין. מדאצטריך למישרי עוקרין משמע דהא רוצה בקיומן דמיעוט תיפלה הוא שרי אבל קיום גמור אסור ואי רבנן אפי' קיום נמי שרי: לעולם רבנן היא. והאי דאיצטריך למישרי עוקרין לאו משום אסור רוצה בקיומו אלא משום אסור מתנת חנם ור' יהודה היא דאמר בפ"ק (לעיל כ.) אסור ליתן להם מתנת חנם ואשמעינן דלמעוטי תיפלה שפיר דמי: ומקשינן ונהי נמי דרבי יהודה היא מדרבי יהודה דשרי אסור דידיה גבי מיעוט תיפלה נשמע לר"ע דשרי נמי אסור קיום משום מיעוט תיפלה וגבי יין נסך נמי משום מיעוט תיפלה שרי: ותו. ליכא לאקשווי מיניה:

יתבי רב נחמן ועולא ואבימי בר פפי ויתבי רבי חייה בר אמי גבייהו, ויתבי וקא מיבעיא להו: שְכְרוּ לְשֹׁבֵר בֵּין נֶסֶךְ - מהו?

מי אמרינן: פִּינּוּ דְרוּצָה בְקִיּוּמוֹ - אָסוּר, או דְלָמָּא:

כֵּל לְמַעוּטֵי תִּיפְלָה שְפִיר דְמִי?

אָמַר רַב נַחְמָן:

יִשְׁבֹּר וְתִבָּא עָלָיו בְּרָכָה.

לִימָא מְסִיעֵ לִיהּ?

"אִין עוֹדְרִין עִם הַגּוֹי בְּכִלָּאִים,

אָבֵל עוֹקְרִין עִמּוֹ,

סד, א

בְּדִי לְמַעוּטֵי אֶת הַתִּיפְלָה".

סְבִרוּהּ הָא מְנִי? רַבִּי עֲקִיבָא הִיא,

דְאָמַר: הַמְקַיִם בְּכִלָּאִים - לֹקֵה,

דְתַנִּיא:

"הַמְנַכֵּשׁ וְהַמְחַפֵּה כִלָּאִים - לֹקֵה,

רַבִּי עֲקִיבָא אוֹמַר:

אִף הַמְקַיִם".

מאי טעמא דרבי עקיבא?

אָמַר קְרָא: "שְׂדֵךְ לֹא תִזְרַע כִלָּאִים"³⁴⁶ (ויקרא יט, ט),

אִין לִי אֵלָא זֹרַע, מְקַיִם מְנִין?

תְלַמּוּד לֹמַר: "לֹא כִלָּאִים".

וְאִילוּ לְמַעוּטֵי תִּיפְלָה שְרִי.

לא! הָא מְנִי? רַבְנָן הִיא.

אי רבנן, מאי איריא עוקרין? אפילו קיומי נמי שפיר דמי!

הָכָא בְמַאי עֲסָקִין:

כְּגוֹן דְקָא עֲבִיד בְּחֻנָּם,

וְרַבִּי יְהוּדָה הִיא,

דְאָמַר: לִיתֵן לָהֶם מִתְנַת חֻנָּם - אָסוּר.

מְדַרְבֵּי יְהוּדָה נִשְׁמַע לְרַבִּי עֲקִיבָא,

לָאו אָמַר רַבִּי יְהוּדָה: אָסוּר - לִיתֵן לָהֶם מִתְנַת חֻנָּם,

אָבֵל לְמַעוּטֵי תִּיפְלָה - שְפִיר דְמִי.

לְרַבִּי עֲקִיבָא נְמִי,

אִף עַל גַּב דְאָמַר רַבִּי עֲקִיבָא: הַמְקַיִם בְּכִלָּאִים - לֹקֵה,

לְמַעוּטֵי תִּיפְלָה שְפִיר דְמִי!

וְתוּ לֹא מִיִּדִי.

8. סד, א-ב

רש"י

דמי עבודת כוכבים. עובד כוכבים שמוכר עבודת כוכבים דמיהן מה הן בהנאה: ותו איתגייירו. בואו והתגייירו דלאחר שתתגייירו אסור למכור לכם עבודת כוכבים שבידכם אלמא כי מזבין ליה בהיותו עובד כוכבים שרי לאתהנווי בה כשהוא גר: בטלו להו מקודם. ועובד כוכבים מבטל עבודת כוכבים הלכך דמיה מותרין דהא בטלו: מותר. אלמא דמי עבודת כוכבים ביד עובד כוכבים מותר: מאי שנא רישא כו'. בעיין איפשוט מיהו מתניי היכי מיתרצא: מפני שרוצה בקיומה. עד שימכרנה העובד כוכבים: טול אתה עבודת כוכבים. אלמא דגר רוצה בקיומה שלא תשתבר עד שיטול מידו כנגדה מותר: המתחלקת לפי שבריה. של זהב או של כסף שאם תשבר יחלקוה לשברים דלא איכפת לגר בשבירתה: יין נסך מאי איכא למימר. הא ודאי אם ישתבר יאבד וקתני טול אתה יין ואני פירות: בחרס הדרייני. דלא איכפת לן דהיין בלוע בתוכו ופולטו כששוררו במים:

הדור יתבי וקמבעיא להו: דמי עבודה זרה ביד גוי - מהו?

מי תופסת דמיה ביד גוי, או לא?

אמר להו רב נחמן:

מסתברא: דמי עבודה זרה ביד גוי - מותרין, מדהנהו דאתו לקמיה דרבה בר אבהו, אמר להו: זילו זבינו כל מה דאית לכו, ותו איתגייירו.

מאי טעמא?

משום דקסבר: דמי עבודה זרה ביד גוי - מותרין.

ודלמא שאני התם, דפינן דדעתיה לאיגייירי, ודאי בטלה!

אלא, מהכא: "ישראל שהיה נושה בגוי מנה, ומכר עבודה זרה והביא לו, יין נסך והביא לו - מותר. אבל אם אמר לו: "המתן לי עד שאמכור עבודה זרה ואביא לך", "יין נסך ואביא לך" - אסור".

מאי שנא רישא ומאי שנא סיפא?

אמר רב ששת:

סיפא - משום דהוה ליה כי רוצה בקיומו.

וכי רוצה בקיומו פהאי גוונא מי אסיר?! והתנן:

"גר וגוי שיךשו את אביהן הגוי, גר יכול לומר לו: "טול אתה עבודה זרה, ואני מעות", "טול אתה יין נסך, ואני פירות". אם משבאו לרשות הגר - אסור" (דמאי ו, י).

אמר רבא בר עולא:

מתניתין בעבודה זרה המתחלקת לפי שבקיה.

תינח עבודה זרה,

יין נסך - מאי איכא למימר?

בחרס הדרייני.

והלא רוצה בקיומו, שלא יגנבו³⁴⁷ וישלא יאבדו!

אלא אמר רב פפא:

ירושת הגר קאמרת?!

שאני ירושת הגר, דאקילו בה רבנן, גזירה שמא יחזור לקולו.

סד, ב, תנא נמי הכי:

"במה דברים אמורים שיךשו, אבל נשתתפו - אסור".

³⁴⁷ תוקן על פי גירסת כתב יד ספרדי. במהדורת וילנא: יגנובו

9. סד, ב - סה, א

רפ"י

גר תושב. אינו עובד עבודת כוכבים ובר מיניה של עובד כוכבים הוא בכל שאר עבירות: אי נימא אידי ואידי עובד כוכבים. קאמר דזה מבטל יראתו של זה ואע"פ שהמבטל לא עבד את זה מעולם כי אם שלו הוא עובד: היינו שלו ושל חברו: זה וזה לפעור. זה יש לו פעור שלו וזה יש לו פעור שלו ואשמעינן רישא דזה מבטל פעורו של חברו וזה מבטל פעורו של חברו וסיפא אשמעינן דאפילו זה לפעור וזה למרקוליס מבטל זה את של חברו: אלו לא באו לכלל גר תושב. שיהו ישראל מצווים להחיותן שהרי אף עובדי כוכבים גמורים נצטוו על עבודת כוכבים ועל שאר המצות: כל שאוכל נבילות. ושאר כל המצות מקיים אין מפקדין אצלו יין בביתו לזמן מרובה דאיכא למיחש לאיחלופי ביין שלו שהוא אסור כדקתני סיפא יין כשמנן: אבל מייחדין אצלו יין. ישראל מניח בחנותו עד שילך כדי מיל או יותר מה שאין כן בעובד כוכבים דהאי כיון דלא פלח לא נגע ולא מנסך ולמוגע עובד כוכבים דאתי מעלמא בביתו לא חיישינן דכיון דאין לו הנאה בכך אינו מניחו ליגע ולאחלופי בזמן מועט ליכא למיחש: שמונו כיינו. משמע שמנו אסור כיינו ולהחמיר בא: ושמונו מי הוי נסך אלא יינו. מותר בהנאה כשמנו וקודם שהותר השמן באכילה קאי אבל בשתייה אסור: יינו יין נסך. דאינו מקפיד על מגע עובד כוכבים: הרי הוא כעובד כוכבים. דכיון דלא מל חשוד הוא לכל התורה:

הדור יתבו וקמיבעיא להו: גר תושב - מהו שיבטל עבודה זרה?

דפּלח - מבטיל,
דלא פּלח - לא מבטיל,
או דלמא:
כל דבר מיניה מבטיל, והאי בר מיניה הוא?

אמר להו רב נחמן:
מסתברא: דפּלח - מבטיל,
דלא פּלח - לא מבטיל.

מיתיבי

"וישראל שמצא עבודה זרה בשוקה,
עד שלא באתה לידו - אומר לגוי ומבטלה,
משבאתה לידו - אינו אומר לגוי ומבטלה.
מפני שאמר: גוי מבטל עבודה זרה שלו ושל חברו, בין עובדה ובין שאין עובדה".
מאי "עובדה", ומאי "שאינו עובדה"?
אילימא אידי ואידי גוי,
היינו: "שלו ושל חברו!"
אלא לאו: "עובדה" - גוי,
ומאי "שאינו עובדה"? - גר תושב,
ושמע מינה: גר תושב נמי מבטל!

לא! לעולם אימא לך:

אידי ואידי גוי,
ודקאמרתי: "היינו" "שלו ושל חברו!"
רישא: זה וזה לפעור, וזה וזה למרקוליס.
סיפא: זה לפעור, וזה למרקוליס.

מיתיבי:

"איזהו גר תושב?
כל שקיבל עליו בפני שלשה חברים, שלא לעבוד עבודה זרה,
דברי רבי מאיר.
וחכמים אומרים:
כל שקיבל עליו שבע מצות שקבלו עליהם בני נח.
אחרים אומרים:
אלו לא באו לכלל גר תושב.
אלא איזהו גר תושב?
זה גר אוכל נבילות, שקבל עליו לקיים כל מצות האמורות בתורה חוץ מאיסור נבילות.
מייחדין אצלו יין, ואין מפקדין אצלו יין, ואפילו בעיר שרובה ישראל,
אבל מייחדין אצלו יין ואפילו בעיר שרובה גוים.
שמנו כיינו".

"שמנו כיינו" סלקא דעתך?!

שמנו מי קא הוי יין נסך?
אלא: יינו כשמנו,

"ולשאר כל דבר - הרי הוא כגוי.

רבן שמעון אומר:

יינו - יין נסך,

ואמרי לה: מותר בשתייה".

קתני מיהא: "ולשאר כל דבריו - הרי הוא כגוי",

למאי הלכתא?

לאו דמבטל עבודה זרה כגוי!

ר"י

ליתן רשות. שאינו יכול ליתן רשותו לישראל אא"כ שכר ממנו מערב שבת:
משמר שבתו בשוק. בפרהסיא ואע"פ שהוא מומר לחלל שבת בצינעא:
נותן רשות. אם היה פתח ביתו פתוח לחצר שישראל דרין בה ושכח ולא עירב עמהן מבטל להם את רשותו של חצר ואם לא ביטל אסור להוציא מבתיהם לחצר דהוה להו מוציאין מרשות המיוחדת לכל אחד לרשות שיש לזה חלק בה וחכמים גזרו שלא להוציא מרשותו לרשות חברו:
כיצד. ישראל הנותן רשות אומר רשותי קנויה לך וזה נוטלה ממנו ומוציא לחצר:
קנה. הנוטל באמירה בעלמא בלא מתן מעות:
ואין צריך לזכות. על ידי קנין:
קורבנא. תשורה:
לאבידרנא. שם העובד כוכבים:
בוורדא. במרחץ של וורדים:
עינא דבעיא למחזי לכו בישותא. עין המתאוה לראות רעתכם תעקר שהרי הקב"ה ממלא כל תאוותכם שאף שיחתכם מתבררת:
ביקרתיך. לכבוד לך לישראל קא מבשר נביא:
עין לא ראתה. זולתי עין של הקב"ה את אשר יעשה למחכה לו לא נראה כבוד וגדולה דוגמתה:

אמר רב נחמן בר יצחק:
 לא!
 ליתן רשות ולבטל רשות.

וכדתניא:
"ישראל משומד"
משמר שבתו בשוק - מבטל רשות
שאין משמר שבתו בשוק, - אין מבטל רשות,
מפני שאמר: ישראל נותן רשות ומבטל רשות.
בגוי עד שישוב.
כיצד?
אומר לו: "רשותי קנויה לך", "רשותי מבוטלת לך" - קנה,
ואין צריך לזכות."

סה,א רב יהודה שדר ליה קורבנא אבידרנא ביום אידם,
 אומר: ידענא ביה דלא פלח לעבודה זרה.

אמר ליה רב יוסף, והתניא:
"איזהו גר תושב?"
כל שקיבל עליו בפני שלשה חברים שלא לעבוד עבודה זרה!"

כי תניא ההיא להחיותו.

והאמר רבה בר בר חנה אמר רבי יוחנן:
 גר תושב שעברו עליו שנים עשר חדש ולא מל - הרי הוא כמין שבאומות!

התם כגון שקיבל עליו למוול, ולא מל.

רבא אמטי ליה קורבנא לבר שישך ביום אידם,
 אומר: ידענא ביה דלא פלח לעבודה זרה.
 אזל אשפכיה דיתבי עד צואריה בורדא וקיימן זונות ערומות קמיה.
 אומר ליה: אית לכו כהאי גוונא לעלמא דאתי?
 אומר ליה: דידן עדיפא טפי מהאי.
 אומר ליה: טפי מהאי מי הוה?
 אומר ליה: אתון איפא עלייכו אימתא דמלכותא, אגן לא תיהוי עלן אימתא דמלכותא.
 אומר ליה: אגא מיהא מאי אימתא דמלכותא איפא עלי?
 עד דיתבי אתא ההוא פריסתקא דמלכא, אמר ליה: קום, דקבעי לך מלכא.
 כי נפיק ואזיל, אמר ליה: עינא דבעי למיחזי לכו בישותא תיפקע,
 אומר ליה רבא: אמן,
 פקע עיניה בר שישך.

אמר רב פפי:
 איבעי ליה למימרא ליה מהאי קרא:
"בנות מלכים ביקרותיה נצבה שגל לימינה בכתם אופיר" (תהלים מה, ז).

אמר רב נחמן בר יצחק:
 איבעי ליה למימרא ליה מהכא: **"עין לא ראתה אלהים וזלתה יעשה למחכה לו"**³⁴⁸ (ישעיה סד, ג).

10. סה, א

רש"י

ואע"ג. דהעברת חבית לאו לעיתותי ערב לאחר שנשלם כל זמן שזכר פעולתו אלא קודם גמר זמן שכירותו אמר לו העבר חבית של יין נסך קתני מתניתין שזכרו מותר בתמיה:

ולעיתותי ערב. דכבר נתחייב לו כל שזכרו קודם העברת חבית:

רבא אמר. לעולם דלא אמר ליה לעיתותי ערב:

ולא קשיא. מתניי דקתני מותר כגון העבר לי חבית בפרוטה ונמצאת חבית של יין נסך ביניהן שדי פרוטה לנהרא אי"נ לא שקיל מיד עובד כוכבים ואינך משתרו דהא לא שייך שזכר ההוא חבית בהדי אינך דכל חדא קנין אגרא באפי נפשא: וברייטא דכי לא אמר ליה לעיתותי ערב הוי כל שזכרו אסור כגון דאמר ליה העבר קי חביות בקי פרוטות דכל כמה דלא אעבריהו לכולהו לא יהיב ליה מידי הלכך כולי אגרא שייך ביה:

והתניא. בניחותא:

"שָׁכְרוּ לַעֲשׂוֹת עִמּוֹ מְלֹאכָה אַחֲרַי,

אַף עַל פִּי שְׂאֵמַר לוֹ: "הֶעֱבַר לִי חֲבִית שֶׁל יַיִן נֶסֶךְ מִמְּקוֹם לְמְקוֹם" - שְׁכָרוּ מוֹתֵר".

וְאֵף עַל גַּב דְּלֹא אָמַר לִיהּ לְעִיתוֹתַי עָרֵב.

וּרְמִינְהּ:

"הַשׁוֹכֵר אֶת הַפּוֹעֵל,

וְלַעֲתוֹתַי עָרֵב אָמַר לוֹ: "הֶעֱבַר חֲבִית שֶׁל יַיִן נֶסֶךְ מִמְּקוֹם לְמְקוֹם" - שְׁכָרוּ מוֹתֵר".

טַעְמָא דְאָמַר לִיהּ: "לְעִיתוֹתַי עָרֵב" - אֵין,

כּוּלֵי יוֹמָא - לֹא!

אָמַר אַבְי:

כִּי תִנּוּ נְגִי מִתְנִיתִין,

דְאָמַר: לְעִיתוֹתַי עָרֵב תִּנּוּ.

רְבֵא אָמַר:

לֹא קָשִׁיא:

הָא - דְאָמַר לִיהּ: "הֶעֱבַר לִי מֵאָה חֲבִיּוֹת בְּמֵאָה פְּרוּטוֹת",

הָא - דְאָמַר לִיהּ: "הֶעֱבַר לִי חֲבִית חֲבִית בְּפְרוּטָה".

וְהִתְנִיא:

"הַשׁוֹכֵר אֶת הַפּוֹעֵל, וְאָמַר לוֹ: "הֶעֱבַר לִי מֵאָה חֲבִיּוֹת בְּמֵאָה פְּרוּטוֹת",

וְנִמְצְאָת חֲבִית שֶׁל יַיִן נֶסֶךְ בֵּינֵיהֶן - שְׁכָרוּ אָסוּר,

חֲבִית חֲבִית בְּפְרוּטָה", וְנִמְצְאָת חֲבִית שֶׁל יַיִן נֶסֶךְ בֵּינֵיהֶן - שְׁכָרוּ מוֹתֵר".

11. סה, א

"השוכר את החמור להביא עליה יין נסך - שָׁכְרוּ אָסוּר."

הא תו למה לי? היינו רישא!

סיפא איצטריקא ליה:

"שָׁכְרָה לַיִשֵּׁב עָלֶיהָ, אִף עַל פִּי שְׁהַנִּיחַ גּוֹי לַגֵּינוּ עָלֶיהָ - שָׁכְרוּ מוֹתָר."

למימרא: דלגין לאו דינא הוא לאותוביה.

ורמינהי:

"השוכר את החמור שוכר מניח עליה: נסותו,

ולגינתו,

ומזונותיו של אותו הדרך,

מכאן ואילך - חמר מעבב עליו.

חמר מניח עליה: שעורים,

ותבן,

ומזונותיו של אותו היום,

מכאן ואילך - שוכר מעבב עליו!"

אמר אביי:

נהי דלגין דינא הוא לאותובי,

מיהא אי לא מותיב ליה, מי אמרינן ליה: נכי ליה אגרא דלגינתו?

היכי דמי?

אי דשכיח למזבן - חמר נמי לעבב,

ואי דלא שכיח למזבן - שוכר נמי לא לעבב!

אמר רב פפא:

לא צריכא דשכיח למיטרח ולמזבן מאונא לאונא,

חמר - דרביה למיטרח ולמזבן,

שוכר - לאו דרביה למיטרח ולמזבן.

כ"י

סיפא אצטריך ליה. לאשמועינן

דאגרא לאו אלגין מקבל ליה

ושרי:

לגיננו. של יין נסך לאו דרכיה

לאותוביה הלכך אגרא לאו עליה

קא מתייהב:

של אותו הדרך. אפילו הוא

מהלך ג' ימים:

מי אמרינן ליה. לחמר נכי ליה

פחת לו שכר הלגין וכיון דכי לא

מותיב לא מנכי כי מותיב נמי

אגרא לאו עליה מתחייב ושרי:

ה"ד. דשוכר מניח עליה מזונות

כל הדרך וחמר אינו מניח אלא

מזונות יום אחד:

אי דשכיח למזבן. בדרך הליכתו

מוצאין מזונות ליקח כל שעה:

מאונא לאונא. ממסע למסע

מהלך יום אחד כמו נטל ועבר

תלתא אונין דסנחריב:

12. סה, א-ב

רפ"י

הוה שפיך להו חמרא לעובדי
 כוכבים. הוא היה מוכר להם יין
 ודרך למוכרי חביות של יין ליתן
 גם החביות ללוקחין והכי
 אמרינן בהמפקיד (ב"מ מ:)
 איכא גולפי ושדריה שהלוקח
 מוכרו בחנות משתכר בהן לבד
 מה שהוא משתכר ביין ורב
 איקא הוה שפיך להו מגולפי
 שלקחו ממנו ויהיב בזיקי
 דידהו:

ומעבר. להן את מעבר המים:
ויהבו ליה גולפי. דזבון מיניה
 באגרא:

כי קא טרח. לשפוך:
בדידיה קא טרח. שהיין אינו
 נאסר עד שמגיע לקרקעית של
 זיקי דידהו זיקי של עור גולפי
 של חרס ולקמיה פריך הא קא
 מעבר להו מעברא דהיינו לאחר
 שנאסר:

והא רוצה בקיומו. לאחר
 שנאסר:

דלא נצטרו זיקי. שלא יתבקעו
 הנודות שלהם ויצטרכו לגולפי
 ולא יהבי להו ניהליה:

דמתני בהדייהו. דאי נמי מצטרו
 זיקי לא יהיב להו גולפי:

א"נ פריסדקי נקיטי בהדייהו.
 כלים רקים לקבל היין היוצא מן
 הנודות כשהן מתבקעין דלא
 איכפת להו אי מצטרו זיקי:

דא"ל למברויא מעיקרא. רב
 איקא ריש נהרא הוה וא"ל
 למברויא לספן מעיקרא הרי
 ימים רבים כל עת שיגיעו אנשים
 הללו העבירים בחנם:

קיטרי. קישרי סימן הוא מוסר
 להם ומכירם הספן ומעבירם
 ואיהו לא טרח מידי:

אבוה דרב אחא בריה דרב איקא,
 סה, ב. הוה שפיך להו חמרא לגוים, ואזיל מעבר להו מעברא,
 ויהבו ליה גולפי באגרא.
 אתו אמרו ליה לאב"י,
 אמר להו: כי קא טרח בהתירא קא טרח.

והא רוצה בקיומו דלא נצטרו זיקי!

דמתני בהדייהו.

אי נמי, דמיתו פריסדקי בהדייהו.

והא קא מעבר להו מעברא, דקא טרח באיסורא!

דאמר ליה למברויא מעיקרא.

אי נמי,

דנקיטי ביה קיטרי.

13. סה, ב

רש"י

מתני'
ידיחס. במים ואם היו מבוקעות
 אסורות: וכן יין שנפל לתוך
 החומץ כו' לא גרס:
גרורות. תאנים יבשים:
כל שבהנאתו בנותן טעם. שנהנה
 בטעמו של איסור דהיינו בנותן
 טעם לשבח אסור וכל שאין
 בהנאתו בנותן טעם שנהנה
 בטעמו:
כגון חומץ שנפל לתוך גריסין.
 דנותן טעם לפגם הוא מותר:
וכן היו עושין כו' לא גרסי'
במתני'

גמ'
מעשה לסתור. יש אדם שמביא
 ראיות לסתור את דבריו קתני
 אם יש בהן בנותן טעם אסורות
 והדר תני מעשה דגרורות
 והתירום:
גרורות. היין פוגמן:

משנה

יין נסך שנפל על גבי ענבים - ידיחן והן מותרות,
 ואם היו מבוקעות - אסורות.

נפל על גבי תאנים,

או על גבי תמרים:

אם יש בהן בנותן טעם - אסור.

ומעשה בביתוס בן זונן שהביא גרורות בספינה,
 ונשתברה חבית של יין נסך ונפל על גביהו,
 ושאל לחכמים - והתירום.

זה הכלל: כל שבהנאתו בנותן טעם - אסור,

כל שאין בהנאתו בנותן טעם - מותר,

כגון חומץ שנפל על גבי גריסין.

גמרא

מעשה לסתור!?

חסורי מיחסרה והכי קתני:

"אם נותן טעם לפגם - הוא מותר,

ומעשה נמי בביתוס בן זונן שהיה מביא גרורות בספינה,

ונשתברה חבית של יין נסך ונפל על גביהו,

ובא מעשה לפני חכמים - והתירום."

14. סה, ב

רש"י

שאבד בו כלאים. שארוג כלאים חוט אחד ואין מקומו ניכר: **ולא ימכרונו לעובד כוכבים**. כדמפרש שמא יחזור וימכור לישראל וה"נ איכא למיחש שמא יחזור וימכרם לישראל: **תכריכין למת**. דכתיב במתים חפשי כיון שמת אדם נעשה חפשי מן המצות: **ולמפינהו**. דתו לא זבין להו ישראל מעובד כוכבים דפתן אסורה: **שלא בפני ישראל**. דאי חזי ישראל דישראל חבריה מזבין ליה לעובד כוכבים הדר זבין ליה איהו מיד עובד כוכבים דסבר פת של היתר היא שישראל אפאה: **צירייהו**. סדק שבחיטין: **צירייהו**. לשון מיצטרו זיקי (לעיל ל).

ההוא קרי דחיטי דנפל עליה חביתא דיין נסה, שרייה רבא לזבניה לגוים.

איתיביה רבה בר ליואי לרבא:

"בגד שאבד בו כלאים - הרי זה לא ימכרנה לגוי,

ולא יעשנה מרדעת לחמור,

אבל עושה אותו תכריכין למת מצוה."

"לגוי" - מאי טעמא לא?

דלמא אתי לזבניה לישראל.

הכא נמי אתי לזבניה לישראל!

הדר שרא: למיטחינהו,

ולמפינהו,

ולזבניהו לגוים שלא בפני ישראל.

תנן:

"יין נסך שנפל על גבי ענבים - ידיחו והו מותרות,

ואם היו מבוקעות - אסורות."

"מבוקעות" - אין,

שאין מבוקעות - לא!

אמר רב פפא:

שאני חיטי, הואיל ואגב צירייהו כמבוקעות דמין.

15. סו, א – סז, א

רש"י

חמרא עתיקא. טעמו ניכר בענבים:
חמרא חדתא. בנותן טעם וכל היכא דאיתמר נותן טעם ואין טעמו ניכר הוה שיעורא בששים:
חלא דחמרא וחלא דשיכרא. חד דאיסור וחד דהיתר:
חמירא דחיטי וחמירא דשערי. חד דחולין וחד דתרומה ונפלו זה לתוך זה:
וכל מין במינו במשהו. לקמן פסקינן דלאו הלכתא הכי אלא אפילו מין במינו בנותן טעם חוץ מטבל ויין נסך:

["יין נסך אסור, ואוסר - בכל שהוא.

יין ביון, מים במים - בכל שהוא,

יין במים, ומים ביון - בנותן טעם.

זה הכלל: מין במינו - במשהו,

ושלא במינו - בנותן טעם"] (עבודה זרה עג.).

סו, א

חמרא עתיקא בענבי - דברי הכל בנותן טעם.

חמרא חדתא בענבי:

אביי אומר: במשהו,

ורבא אומר: בנותן טעם.

"אביי אומר: במשהו" - בתר טעמא אזלינן,

אידי ואידי חד טעמא הוא,

דהוה ליה מין במינו, ומין במינו - במשהו.

"ורבא אומר: בנותן טעם" - בתר שמא אזלינן,

והאי שמא לחוד, והאי שמא לחוד.

והוה ליה מין בשאינו מינו, ומין בשאינו מינו בנותן טעם.

תנן:

"יין נסך שנפול על גבי ענבים - ידיח והו מותרות,

ואם היו מבוקעות - אסורות".

קא סלקא דעתך: חמרא חדתא בענבי,

מאי לאו בנותן טעם!

לא, במשהו.

הא מדקתני סיפא:

"זה הכלל:

כל שבהנאתו בנותן טעם - אסור,

כל שאין בהנאתו בנותן טעם - מותר",

מקלל דבנותן טעם עסקינן!

ואביי?

מתניתין בחמרא עתיקא בענבי.

חלא דחמרא וחלא דשיכרא,

וחמירא דחיטי וחמירא דשערי:

אביי אומר: בנותן טעם, בתר טעמא אזלינן,

והאי טעמא לחוד, והאי טעמא לחוד,

והוה ליה מין בשאינו מינו,

ומין בשאינו מינו בנותן טעם.

ורבא אומר: במשהו - בתר שמא אזלינן,

והאי חלא מיקרי, והאי חלא מיקרי,

והאי חמירא מיקרי, והאי חמירא מיקרי,

והוה ליה מין במינו,

וקל מין במינו - במשהו.

אמר אביי:

מנא אמינא לה דבתר טעמא אזלינן?

דַּתְנִיא:

"תְּבִלִין"

שְׁנַיִם וְשִׁלְשָׁה שְׁמוֹת, וְהוּא מִין אֶחָד,

אוּ מִין שְׁלֹשָׁה - אִסוּרִין וּמִצְטָרְפִין" (ערלה ב, י).

וְאָמַר חֲזַקִּיה:

הָכָא בְּמִינֵי מַתִּיקָה עֶסְקִינוּ,

הוֹאִיל וְרֵאוּן לְמַתֵּק בְּהוּן אֶת הַקְּדִירָה.

אִי אָמַרְתָּ בְּשִׁלְמָא בְּתַר טַעְמָא אֲזֵלִין - כּוֹלֵי חַד טַעְמָא הוּא.

אֵלָא אִי אָמַרְתָּ: בְּתַר שְׁמָא אֲזֵלִין - הָאִי שְׁמָא לְחַד וְהָאִי שְׁמָא לְחַדוּד!

וְרַבָּא?

אָמַר לָהּ: הָא מַנִּי? רַבִּי מֵאִיר הִיא.

דַּתְנִיא:

"רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר מִשּׁוּם רַבִּי מֵאִיר:

מִנִּין לְכָל אִיסוּרִין שְׁבַתוּדָה שְׁמִצְטָרְפִין זֶה עִם זֶה?

שְׁנַאֲמַר: "לֹא תֹאכַל מִלְּתוֹעֵבָה" (דברים יד, ג) - כָּל שֶׁתִּיעֲבַתִּי לָךְ הֲרֵי הוּא בְּ"כָל תֹּאכַל".

חֵלָא לְגוּ חֲמָרָא - דְּבַרִּי הַפֵּל בְּנוֹתָן טַעַם.

חֲמָרָא לְגוּ חֵלָא,

אֲבִי אָמַר: בְּמִשְׁהוּ,

וְרַבָּא אָמַר: בְּנוֹתָן טַעַם.

סו, ב

"אֲבִי אָמַר: בְּמִשְׁהוּ" - רִיחִיהָ חֵלָא, וְטַעְמָא חֲמָרָא - חֵלָא,

וְהוּהוּ לִיה מִין בְּמִינוּ,

וְכָל מִין בְּמִינוּ - בְּמִשְׁהוּ.

"רַבָּא אָמַר: בְּנוֹתָן טַעַם" - רִיחִיהָ חֵלָא, וְטַעְמָא חֲמָרָא - חֲמָרָא,

וְהוּהוּ לִיה מִין בְּשִׂאֵינוּ מִינוּ,

וְכָל מִין בְּשִׂאֵינוּ מִינוּ - בְּנוֹתָן טַעַם.

הָאִי בֵּת תִּיהָא:

גוּי בְּדִישְׁרָאֵל - שְׁפִיר דְּמִי.

יִשְׂרָאֵל בְּדִגּוּי:

אֲבִי אָמַר: אֲסוּר,

רַבָּא אָמַר: מוֹתֵר.

"אֲבִי אָמַר: אֲסוּר" - רִיחָא מִילְתָּא הִיא.

"רַבָּא אָמַר: מוֹתֵר" - רִיחָא לָאוּ מִילְתָּא הִיא.

אָמַר רַבָּא:

מָנָא אֲמִינָא לָהּ דְּרִיחָא לָאוּ כְּלוּם הוּא?

דַּתְנִין:

"תַּנּוּר שְׁהִסִּיקוּ בְּכַמּוֹן שֶׁל תְּרוּמָה,

וְאָפָה בּוֹ אֶת הַפֶּת - הַפֶּת מוֹתֵרָת,

לְפִי שְׂאִין טַעַם כְּמוֹן אֵלָא רִיחָא כְּמוֹן.

וְאֲבִי?

שְׂאִי הֵתָם, דְּמִיקְלָא אִיסוּרִיהָ.

רַש"י

תְּבִלִין שְׁנַיִם וְגו' שְׁמוֹת וְהוּן מִין
אֶחָד אוּ מִין ג' אִיסוּרִין
וּמִצְטָרְפִין. ה"ג בְּמַסַּכְתָּ עֵרְלָה ג'
שְׁמוֹת וְהוּן מִין אֶחָד כְּגוֹן פִּלְפֵל
לְבָן פִּלְפֵל שְׁחוֹר פִּלְפֵל אֲרוּךְ אוּ
מִין ג' וְגו' שְׁמוֹת יֵשׁ לְהֵן אִיסוּרִין
וּמִצְטָרְפִין אִם נִפְלו לְקִדְרָה וְלֹא
בֹזָה כְּדִי לְתַבֵּל וְלֹא בֹזָה כְּדִי
לְתַבֵּל וְנִצְטָרְפוּ וְתִבְלוּ וְהוּן שֶׁל
אִיסוּר מִצְטָרְפִין לְאוֹסְרָה וְאִמַּר
חֲזַקִּיה הֵכָא דְקָאֵמַר מִין ג' וְגו'
שְׁמוֹת לְהוּן מִצְטָרְפִין אֲעִיִּג
דְתַלְתָּא מִינֵי נִינְהוּ וּבִשְׂמָא נְמִי
לֹא שׁוּ:

בְּמִינֵי מַתִּיקָה עֶסְקִינוּ. שְׁכוּלָן
טַעַמָן מַתּוּק וּמִשְׁיָה מִצְטָרְפִין
דְטַעַמָן שׁוּה לְמַתֵּק בְּהוּן
הַקְּדִירָה:

וְרַבָּא אָמַר לָךְ הָא מַנִּי ר' מ' הִיא.
וְאֲעִיִּג דְלֹא שׁוּה לֹא בִשְׂמָא וְלֹא
בְטַעְמָא קָאֵמַר דְמִצְטָרְפִין
וְדַחֲזַקִּיה לִיתָא:

חֵלָא שְׁנַפֵּל לְגוּ חֲמָרָא. חֵלָא
דְאִיסוּר לְגוּ חֲמָרָא דְהִיתֵר דְבַרִּי
הַכֵּל בְּנוֹתָן טַעַם דְכִי נִפִּיל לְגוּיָה
לֹא הוּי דְמִי לִיה לֹא בְרִיחָא וְלֹא
בְטַעְמָא שְׂאִין הִיִּין מִבְטֵל רִיחַ
הַחוּמָץ עַד שְׁנַתְרַבָּה לְתוּכוּ וְלֹא
הַחוּמָץ מִבְטֵל רִיחַ הִיִּין מִשּׁוּם
דְרַבּוּבָא חֲמָרָא:

אֲבַל חֲמָרָא לְגוּ חֵלָא. מִשְׁעָה
שְׁהִיַע לְאוּרִי הַכֵּלִי נִהַפֵּךְ הִיִּין
בְרִיחֵהוּ לְרִיחַ הַחוּמָץ וְקוּדָם
שְׁנַתְעַרְבוּ הִיוּ שׁוּיִן בְרִיחֵהוּ:

רִיחִיהָ חֵלָא. יִין זֶה סַמוּךְ
לְעִירוּבוּ הִיָּה רִיחִיהָ חֵלָא
וְטַעְמִיהָ חֲמָרָא וּבְתֵר רִיחִיהָ
אֲזֵלִין וְכַשְׁתַּעַרְבוּ הוּהוּ לִיה מִין
בְּמִינוּ:

בֵּת תִּיהָא. נִקְבּ וְנוֹקְבִים בְּמַגּוּפֵת
חֲבִית לְהַרְיַח אֶת הִיִּין לְבוּדְקוּ
אִם יִכּוּל לְהַתְקִיִּים: לְהַרְיַח עוּבַד
כּוֹכְבִים בֵּינָן יִשְׂרָאֵל שְׁפִיר דְמִי:
הַפֶּת מוֹתֵרָת. לְזָרִים:

שְׂאִין בְּה טַעַם כְּמוֹן אֵלָא רִיחַ
כְּמוֹן. וְאִי מִשּׁוּם דְהוּסַק לֹא
אִיכַפֵּת דְתְרוּמָה אִין אִיסוּרָה
אִיסוּר הַנָּחָה:

רַס"י

רבי מאיר אוסר. לפי ששאבה את ריח היין:
לרבא. דאמר לאו מילתא היא ודאי על כורחיה כתנאי אמרה למילתיה ולא דברי הכל היא דהא ר"מ אוסר וליכא למימר איסור אלא משום ריחא:
לאבבי. דאמר מילתא היא:
לימא כתנאי היא. מי אמרינן ר' יהודה לית ליה דאבבי או דלמא לעולם אית ליה וטעמא דרבי יהודה הכא דקסבר אין ריח היין נכנס בפת אבל בבית תיהא דריח נסך נכנס בגוף מודי:
דברי הכל אסורה. דודאי עייל בה ריחא:
והאי דידי. האי בת תיהא דאסרנא כפת חמה וחבית פתוחה דמי:

אמר רב מרי, פתנאי!

"הַרְוֵה פֶת חֲמָה וּנְתַנֵּה עַל פִּי חֲבִית שֶׁל יַיִן שֶׁל תְּרוּמָה,

רְבִי מְאִיר: אוסר,

וְרְבִי יְהוּדָה: מתיר.

רְבִי יוֹסֵי: מתיר בְּשֶׁל חֵיטּוֹן,

וְאוֹסֵר בְּשֶׁל שְׁעוּרִים, מִפְּנֵי שֶׁהַשְּׁעוּרִים שׁוֹאֲבוֹת" (תרומות י, ג).

מאי לאו ביהא קמייפלגי:

דמר סבר: ריחא מילתא היא,

וקמר סבר: ריחא ולא כלום הוא.

לרבא ודאי תנאי היא,

לאבבי מי לימא תנאי היא?

אמר לך אבבי:

לאו מי איתמר עליה:

אמר רבה בר בר חנה אמר ריש לקיש:

בפת חמה וחבית פתוחה - דברי הכל אסורה, **סזא**

בפת צוננת, וחבית מגופה - דברי הכל מותרת,

לא נחלקו אלא: **בפת חמה וחבית מגופה,**

בפת צוננת וחבית פתוחה.

והא דידי, נמי, כפת חמה וחבית פתוחה דמי.

16. סז, א

רש"י

הכי הלכתא. דנותן טעם לפגם
 מותר:
 חומץ. פוגם גריסין רותחין
 ומשביח את הצונן:
 והרתיחן. על האור אחר שנפל
 החומץ לתוכן:
 וכן היו עושין. נותנין חומץ לתוך
 הגריסין צונן והיה משביחן ורב
 דימי קאמר לה:

"זה הכלל, כל שבהנאתו בנותן טעם - אסור,
 כל שאין בהנאתו בנותן טעם - מותר,
 כגון חומץ שנפל על גבי גריסין".

אמר רב יהודה אמר שמואל:
 הכי הלכתא.

ואמר רב יהודה אמר שמואל:
 לא שנו אלא שנפל לתוך גריסין רותחין,
 אבל נפל לתוך גריסין צוננין והרתיחן - נעשה כמי שהשביח ולבסוף פגם, ואסור.

וכן כי אתא רבין אמר רבה בר בר חנה אמר רבי יוחנן:
 לא שנו אלא שנפל לתוך גריסין רותחין,
 אבל נפל לתוך גריסין צוננין והרתיחן, נעשה כמי שהשביח ולבסוף פגם, ואסור.

וכן כי אתא רב דימי.

וכך היו עושין בערבי שבתות בצפורי, וקוראין אותם שחליים.

17. סז, א-ב

רפ"י

לא שיאמרו כו'. חומר א הוא כלומר לא שיוכלו לתת פגם בתבשיל מחמת דבר אחר כגון שתהא חסירה מלח או יתירה דאם נפגם מחמת דבר אחר אין תולין הפגם באיסור ואסור: **אלא**. איזהו טעם לפגם שמותר: **כל שאינה חסירה**. שום תקון ואינה נאכלת מפני זה כלומר ואיסור זה פוגם טעמה ואינה נאכלת לאו דוקא דכיון דפגימתה פורתא קרי לה אינה נאכלת: **ואיכא דאמרי**. הא דריש לקיש לקולא:

נותן טעם לפגם שאמרו אין אומר כו'. כלומר אין תולין הפגם בדבר אחר לומר חסירה היא מלח ואילו היתה כתיקונה לא היה זה האיסור פוגמה שהמלח היה מבטל את פגימת טעם האיסור ומתקנו אלא כיון דטעם האיסור פוגמה עכשיו כמות שהיא הוי פגם ומותר: כל שטעמו וממשו לוקין עליו וזהו כזית בכדי אכילת פרס ועל כגון זה נאמר שיעור כזית בכדי אכילת פרס הלכה למשה מסיני שאם יש בכשיעור פרס של תבשיל כזית מן האיסור לוקין עליו אע"פ שאין כזית של איסור נאכל בבת אחת כיון דאינו שוהה באכילתו משהתחיל לאוכלו עד שגמרו אלא כדי אכילת פרס מצטרפת אכילתו ולוקה אבל אם אין בכדי אכילת פרס של תבשיל איסור הואיל ושוהה באכילתו כזית יותר מכדי אכילת פרס הוו להו כשתי אכילות של שני ימים ואין לוקין דקים להו לרבנן דאכילת פרס הוי שיעור שהיית אכילה ופרס היא חצי ככר של עירובי תחומין ושיעור חכמים ככר מגי לקב חציה לבית המנוגע שנאמר בה והאוכל בבית יכבס בגדיו פרשוהו חכמים לשוהה בה שיעור אכילה כדתניא והאוכל בבית והשוכב בבית אין לי אלא שוכב ואוכל לא אוכל ולא שוכב מנין תלמוד לומר יכבס את בגדיו ריבה אם כן מה תלמוד לומר האוכל והשוכב ליתן שיעור לשוכב כדי אכילה וכמה היא אכילה כדי אכילת פרס והוא ארבע ביצים:

טעמו ולא ממשו. כגון חלב שנפל לקדרה או חלב שנפל נימוח שאין ממשו בעין: **ואם ריבה טעם לפגם**. הא ריבה קולא משמע שאע"פ שנפגם מחמת דבר אחר אם הועיל איסור זה לרבות את הפגם מותר: **כלישנא בתרא דר"ש בן לקיש**. דאין אומר חסירה מלח יתירה מלח:

["זה הפלל: ... כל שאין בהנאתו בנותן טעם - מותר, כגון חומץ שנפל על גבי גריסין"].

אמר ריש לקיש:

נותן טעם לפגם שאמרו:

לא שאמרו: קדירה זו חסירה מלח,

יתירה מלח,

חסירה תבלין,

יתירה תבלין.

אלא כל שאין חסירה פלום, ואינה נאכלת מפני זה.

ואיכא דאמרי:

אמר ריש לקיש:

נותן טעם לפגם שאמרו:

אין אמרו: קדירה זו חסירה מלח,

יתירה מלח,

חסירה תבלין,

יתירה תבלין.

אלא השתא מיהא הא פגמה.

אמר רבי אבהו אמר רבי יוחנן:

כל שטעמו וממשו אסור ולוקין עליו,

וזהו כזית בכדי אכילת פרס.

סז, ב

טעמו ולא ממשו - אסור,

ואין לוקין עליו.

ואם ריבה טעם לפגם - מותר.

ול"מא: אם נתן טעם לפגם - מותר!

הא קמשמע לן: דאף על גב דאיכא מיילי אחרנייתא דפגמה בהדיה.

והלכתא:

כלישנא בתרא ריש לקיש.

18. סז, ב - סח, א

רס"י

מדברי כולן נלמד. רב יהודה ורבה בר בר חנה ורב דימי וריש לקיש ורבי אבהו: מכלל דאיכא למאן דאמר כו'. בתמיה מדאיצטריך רב כהנא למימר מדברי כולן נלמד מכלל דאיכא למאן דפליג: יליף מגיעולי עובדי כוכבים. דרחמנא אסרינהו בכלי מדין דכתיב כל דבר אשר יבא באש וגוי דמשמע הואיל ונשתמש עובד כוכבים בכלי חמין צריך להרתיח כדי שיפלוט גיעול שבלע: לאו נותן טעם לפגם הוא. בתמיה דהא פשיטא לן כל תבשיל שלן לילה אחד נפגם טעמו ועובר צורתו: בת יומא. שבישל בה עובד כוכבים היום דלא נפגם: ואידך. אי אפשר דלא פגמה פורתא בתבשיל הבא אחריו ואפ"ה אסר רחמנא: שאינה ראויה לגר. שהסריחה אלמא מדאפגים בטל איסורה: סרוחה מעיקרא. מוכת שחין מחיים דהואיל ואיפגמא מקודם שבאה לידי נבלה לא חל שם נבלה עליה אבל היכא דאיתסר מעיקרא תו לא פקע איסור משום פגם:

אמר רב כהנא:

מדברי כולם נלמד: נותן טעם לפגם - מותר.

אמר ליה אביי:

בשלקמא מכולהו לחיי,

אלא דריש לקיש - "אמרו" קאמר, וליה לא סבירא ליה!

מכלל דאיכא למאן דאמר: "נותן טעם לפגם - אסור"?

אין,

והתניא:

"אחד נותן טעם לפגם, ואחד נותן טעם לשבח - אסור,

דברי רבי מאיר.

רבי שמעון אומר:

לשבח - אסור,

ולפגם - מותר."

מאי טעמא דרבי מאיר?

גמר מגיעולי גוים³⁴⁹ (במדבר לא, כג),
גיעולי גוים לאו נותן טעם לפגם הוא,
ואסר רחמנא,
הכי נמי לא שנא.

ואידך?

כדרב הונא בריה רב חייא,

דאמר רב הונא בריה דרב חייא:

לא אסרה תורה אלא קדירה בת יומא, דלא לפגם הוא.

ואידך?

קדירה בת יומא נמי אי אפשר דלא פגמה פורתא.

ורבי שמעון - מאי טעמא?

דתניא:

"לא תאכלו כל נבלה לגר אשר בשעריך"³⁵⁰ (דברים יד, כא),

כל הראויה לגר - קרויה נבילה,

סח, א שאין ראויה לגר - אינה קרויה נבילה."

ורבי מאיר?

ההוא למעוטי סרוחה מעיקרא.

ורבי שמעון?

סרוחה מעיקרא - לא צריכא מיעוטא,

עפרא בעלמא הוא.

349 כל דבר אשר יבא באש תעבירו באש וטהר אך בני נדה ותחטא וכל אשר לא יבא באש תעבירו במים

350 לא תאכלו כל נבלה לגר אשר בשעריך ותננה ואכלה או מכר לנכרי מי עם קדוש אתה ליהוה אלהיך לא תבשל גדי בהלב אמו

אמר עולא:

מחלוקת שהשביח ולבסוף פגם,
אבל פגם מעיקרא - דברי הכל מותר.

איתיביה רב חנא לעולא:

"ויו שנופל לתוך עדשים,
וחומץ שנופל לתוך גריסין - אסור,
ורבי שמעון מתיר".

והא הכא דפגם מעיקרא הוא, ופליגי!

אמר עולא:

חנא, לא מידע ידע מאי קאמרי רבנו,
תיבתא קא מותיב?

הכא במאי עסקינן:

כגון שנופל לתוך גריסין צונגין והרתיחם,
נעשה כמי שהשביח, ולבסוף פגם, ואסור.

ורבי יוחנן אמר:

בפוגם מעיקרא מחלוקת.

איבעיא להו:

"בפוגם מעיקרא מחלוקת",
אבל השביח ולבסוף פגם - דברי הכל אסור,
או דלמא:

בין בזו ובין בזו מחלוקת?

תיקו.

אמר רב עמרם:

אפשר איתא להא דרבי יוחנן, ולא תניא לה במתניתין?!

נפק דק ואשכח,

דתנן³⁵¹:

"שאור של חולין שנופל לתוך העיסה ויש בו כדי להחמיץ והחמיצה,
ואחר כך נפל שאור של תרומה,
או שאור של בלאי הפרם ויש בו כדי להחמיץ - אסור.
ורבי שמעון מתיר" (ערלה ב, ט).

והא הכא דפגם מעיקרא הוא, ופליגי.

אמר רבי זירא:

שאני עיסה, הואיל וראויה לחמץ בה פמה עיסות אחרות.

תא שמע:

"שאור של תרומה ושל חולין שנופל לתוך העיסה,
בזה כדי להחמיץ, ובזה כדי להחמיץ, וחייצו - אסור,
רבי שמעון מתיר.

נפל של תרומה תחלה דברי הכל - אסור.

נפל של חולין ואחר כך נפל של תרומה או של בלאי הפרם - אסור,
ורבי שמעון מתיר".

והא הכא דפגם מעיקרא ופליגי!

סחב, וכי תימא, הכא נמי אכדרי זירא - תא שמע מסיפא:

רש"י

מחלוקת דר"מ ור"ש:

בפוגם מעיקרו. משעה שנפל
לתוכו:

והא הכא דפוגם מעיקרא הוא

ופליגי. דקתני אסור לרבנן:

ר' יוחנן. אדעולא אתא
לאיפלוגי:

איתא לדר' יוחנן. דמוקי
פלוגתייהו בפוגם מעיקרו:

שאור של חולין שנפל לתוך

העיסה וחייצו. כראוי ואח"כ
נפל של תרומה או של בלאי

הכרם אסור:

ור"ש מתיר. שהחמיצה יותר
מדאי ונפגמה:

והא הכא. דהאי שאור משעה
שנפל ביה פגמה שהרי מחומצת

כבר וקאסר ר"מ:

וראויה לחמץ בה כמה עיסות

אחרות. של תרומה הלכך חימוץ
דיותר מדאי אע"פ שפגם הוא

לענין אכילה שבח הוא לענין
חימוץ עיסות אחרות:

שאור של תרומה ושל חולין

שנפלו. ביחד לתוך העיסה ויש
בכל אחד כדי לחמץ וחייצו

יותר מדאי לפוגמה:

ר"ש מתיר. שפגמה:

נפל של תרומה תחלה ד"ה
אסור. הואיל ומשביחה בתחלה

אע"פ שחזר והועיל לפוגמה
כשנפל שאור של חולין אחריו

ושניהם פגמוה הוי משביח
ולבסוף פגם ואסור ולקמן פריך

אם כן רישא נמי ר"ש הרי
השביח של תרומה עם של חולין

תחלה:

נפל של חולין. וחייצו:

ואחרי כן נפל של תרומה. דהיינו
פוגם מעיקרו אסור ור"ש מתיר:

כדרי זירא. דחימוץ יותר מדאי
שבח הוא לענין חימוץ עיסות

אחרות:

רפ"י

והקתני נפל של תרומה תחלה.
דהשביח ולבסוף פגם הוא ומודי
ר"ש בה:

"היו שנופל לתוך עדשים,
וחומץ שנופל לתוך גריסין - אסור,
ורבי שמעון מתיר".

והא הכא נמי דפגם מעיקרא, ופליגי!

וכי תימא, הכא נמי כדשני ליה עולא לרבי חנא:
כשהשביח ולבסוף פגם - ומי פליגי שהשביח ולבסוף פגם?
והא קתני: "נפל של תרומה תחלה - דברי הכל אסור!"

אלא, לאו שמע מינה בפגם מעיקרא - מחלוקת.

שמע מינה.

19. סח, ב

רש"י

תלתא בבי. רישא היכא דנפלו כאחת ואשמועינן פלוגתא: **מציעתא**. נפל של תרומה תחלה בבא דסיפא יין שנפל לתוך עדשים מציעתא נמי אשמעינן דהשביח ולבסוף פגם דברי הכל אסור: **סיפא דלא משבח כלל**. יין בעדשים אסרי רבנן: **רישא**. דתרומה אשבחיה בהדי שאור דחולין ברישא והדר פגמה תרוייהו מיבעיא: **לר"ש אצטריך**. לאשמועינן דר' שמעון מתיר: **מי גרם לה שתחמץ בשעה אחת איסור**. ונמצא דהשביחו ולבסוף פגם ובההיא הא קא מודית לן דאסור: **שניהם השביחו**. ולא האיסור לבדו השביחו: **וליתסור**. משום משביחו ולבסוף פגם דמודי ר"ש בה: **הערלה וכלאי הכרם מצטרפין**. אם נפלו שניהם לפחות ממאתים:

["שאור של תרומה ושל חולין שנפלו לתוך העיסה, בזה כדי להחמיץ, ובזה כדי להחמיץ, וחימצו - אסור, רבי שמעון מתיר.

נפל של תרומה תחלה דברי הכל - אסור.
נפל של חולין ואחר כך נפל של תרומה או של כלאי הכרם - אסור, ורבי שמעון מתיר.

היין שנפל לתוך עדשים, וחומץ שנפל לתוך גריסין - אסור, ורבי שמעון מתיר"].

הני תלתא בבי דקתני - למה לי?
בשלקמא בכא דסיפא - קא משמע לן: בפוגם מעיקרא מחלוקת, מציעתא נמי השביח ולבסוף פגם דברי הכל אסור!
אלא רישא - למה לי?
השתא, ומה סיפא דלא קא משבח כלל, אסרי רבנן - רישא דקא משבח מיבעיא?!

אמר אביי:
רישא - לרבי שמעון אצטריך.
והכי קאמרי ליה רבנן לרבי שמעון: עיסה זו ראויה להחמיץ בשתי שעות, מי גרם לה שתחמיץ בשעה אחת?
איסור!
ורבי שמעון?
קשהשביחו - שניהם השביחו, קשפגמו - שניהם פגמו.

לרבי שמעון, ליצטרף היתר ואיסור בהדי הדדי וליתסר!

רבי שמעון לטעמיה, דאמר: אפילו איסור ואיסור נמי לא מיצטרפי, דתנן:

"הערלה וכלאי הכרם - מצטרפין, רבי שמעון אומר:
אין מצטרפין" (ערלה ב, א).

20. סח, ב

רפ"י

והכא. גבי שרץ היינו טעמא דאסור בפגם:
דהא. איסור שרץ חידוש הוא:
דהא מימאיס. ובלאו אזהרה בדילין אינשי מיניה ולמה ליה דאזהר רחמנא עליה ש"מ אפי' נותן טעם לפגם אסור:
אלא מעתה. אי חידוש הוא:
יטמא לח ויבש. שהרי מאוס הוא ובדילי אינשי ממגעו למה ליה דאזהר רחמנא עליה ש"מ אפי' כשהוא יבש מטמא:
אלמה תנן. במסכת נדה (דף נד:): אבל השרץ ושכבת זרע מטמאין לחין ואין מטמאין יבשין אלא לאו ש"מ לא מאיס שרץ ולא חידוש ואיצטריך לאזהורי עליה דעובדי כוכבים אכלי:
וליטעמיך שכבת זרע. הא ודאי ממאיס ובדילי אינשי ממגעו וחידוש הוא תטמא לח ויבש:
אלא. שאני לענין טומאה אע"ג דחידוש הוא גזירת הכתוב היא דלח ולא יבש דכתיב כל אשר יפול עליו מהם במותם כעין מותם כשהן לחין:
שכבת זרע אמר רחמנא בראויה להזריע. או איש אשר תצא ממנו שכבת זרע:
דמתא. עכבר של יישוב מאיס:
עכבר דדברא. אשקורי"ל בלע"ז:

ההוא עכברא דנפל לחביתא דשיכרא, אסריה רב לההוא שיכרא.

אמרוה רבנן קמיה דרב ששת, נימא קסבר: "נותן טעם לפגם - אסור"?

אמר להו רב ששת:

בעלמא סבר רב: "נותן טעם לפגם - מותר",

והכא חידוש הוא, דהא מימאס מאיס ובדילי אינשי מיניה,

ואפילו הכי אסריה רחמנא,

הלכך נותן טעם לפגם נמי אסור.

אמרו ליה רבנן לרב ששת:

אלא מעתה, ליטמא לח ויבש,

אלמה תנן: "מטמאין לחים ואין מטמאין יבשים" (נדה נד:)?

ולטעמיה, שכבת זרע תטמא לח ויבש,

אלמה תנן: "מטמאין לחין ואין מטמאין יבשין" (נדה נד:)?

אלא מאי אית לך למימר?

"שכבת זרע"³⁵² (ויקרא טו, טז) אמר רחמנא, ראויה להזריע,

הכא נמי "במותם"³⁵³ (ויקרא יא, לב) אמר רחמנא, כעין מותם.

מתקיף לה רב שימי מנהרדעא:

ומי מאיס?

והלא עולה על שלחן של מלכים!

אמר רב שימי מנהרדעא³⁵⁴:

לא קשיא:

הא - בדרברא,

הא - בדמתא.

אמר רבא:

הלכתא:

נותן טעם לפגם - מותר,

ועכברא בשיכרא - לא ידענא מאי טעמא דרב,

אי משום דקסבר: נותן טעם לפגם - אסור, ולית הלכתא כוותיה,

אי משום דקסבר: נותן טעם לפגם - מותר, ועכברא בשיכרא אשבוחי משבח.

³⁵² ואיש כי תצא ממנו שכבת זרע ורחץ במים את כל בשרו וטמא עד הערב

³⁵³ וכל אשר יפל עליו מהם במותם וטמא מקל כלי עץ או בגד או עור או שק כל כלי אשר יעשה מלאכה בהם במים יובא וטמא עד הערב וטהר

³⁵⁴ בכתב יד מינכן התירוץ מופיע בסתם ללא שם התרצון, כך גם בתורת הבית לרשב"א

21. סח, ב – סט, א

כ"י

נפל לגו חלא מאי. מי אמרינן החומץ טעמו קשה ואין השרץ מפיגו לתת בו טעם: לחתיכות אימרטוטי אימרטוטי. דקות קטנות ושרץ איסורו בכעדשה כטומאתו וחיישינן דלמא בולע חתיכות שרץ בהדי חומץ: בחמשינן. כיון דחומץ טעמו קשה לא בעי שתין לבטוליה דאפילו בחמשינן לא יהיב ביה טעמא: ה"ג וכן כל איסור שבתורה. בששים וכן הלכה רווחת בישראל דמין בשאינו מינו בששים חוץ מחמץ אבל מין במינו מוקמינן בפסחים (דף ל). הלכתא במשהו כרב וטעמא משום דכל איסורין שבתורה מין במינו במשהו כרב ובחמץ גזירה שאינו מינו אטו מינו:

איבעיא להו:
סט, א נפל לגו חלא – מאי?

אמר ליה רב הילל לרב אשי:
הנה עובדא בי רב כהנא, ואסר רב כהנא.

אמר ליה:
ההוא אימרטוטי אימרטוטי.

רבינא סבר לשעורי במאה וחד,
אמר: לא גרע מתרומה,
דתנן:
"תְּרוּמָה עוֹלָה בְּאֶחָד וּמֵאָה" (תְּרוּמוֹת ד, ז).

אמר ליה רב תחליפא בר גיזא לרבינא:
דלמא כתבלין של תרומה בקדירה דמי, דלא בטיל טעמיהו!

רב אחאי שיער בחלא בחמשינן.

ורב שמואל בריה דרב איקא שיער בשיכרא בשיתין.

והלכתא:
אידי ואידי – בשיתין.

וכן כל איסורין שבתורה.

22. סט, א-ב

רפ"י

מתני'

אם היה בחזקת המשתמר. מפרש בגמרא שאע"פ שהפליג ישראל מן העובד כוכבים מיל אם לא הודיעו שהוא מפליג מותר דמירתת עובד כוכבים כל שעתא השתא אתי:

ואם הודיעו שמפליג. שמתרחק וחביות סתומות היו:

שיעורו בכדי שישתום וישתום ויגוב. אם שהה כדי שיקוב העובד כוכבים נקב במגופת החבית ויחזור וישתום הנקב ותיבש הסתימה אסור:

רשב"ג אומר. אינו נאסר אלא עד שישהא כדי שיפתח את כל מגופת החבית וא"א לנוטלה שלא תשבר כולה:

ויגוף. ויעשה מגופה אחרת חדשה:

ותיגוב. ותיבש אבל לשתימת חור לא חששו משום דמינכרא ושתום לשון שתום העין (במדבר כד) עין פתוחה דשפיר חזי:

המניח יינו בקרון או בספינה. עם העובד כוכבים:

והלך. ישראל בקפנדריא דרך קצרה:

ונכנס למדינה ורחץ. במרחץ מותר כיון דעובד כוכבים לא ידע דשהי מרתת ולא נגע:

דולבקי. משנוי"ר: מה שעל השולחן אסור. דמימר אמר עובד כוכבים זה ישראל זה זמנני לאכול ולשתות ונגע:

שעל הדולבקי מותר. דאין מוכן לסעודה זו:

ואם אמר לו הוי מוזג ושותה. הואיל וחיזק את ידיו ברשות במקצת סמכא דעתיה ונגע בכליה:

חביות פתוחות. שבבית אסורות:

סתומות מותרות. עד שישהא שיפתח ויגוף ויגוב וסתמא כרבן שמעון מדלא קתני שישתום:

גמ'

מאי שנא רישא ומאי שנא סיפא. הא קא חזו להו דנגע דקתני טעונין טהרות והני לאו חביות נינהו שיהו סתומות:

משנה

נכרי שהיה מעביר עם ישראל כדי יין ממקום למקום, אם היה בחזקת המשתמר - מותר, אם הודיעו שהוא מפליג - כדי שישתום, וישתום, ויגוב.

רבן שמעון בן גמליאל אומר: כדי שיפתח את החבית, ויגוף, ותיגוב.

המניח יינו בקרון, או בספינה, והלך לו בקפנדריא, נכנס למדינה ורחץ - מותר. אם הודיעו שהוא מפליג - כדי שישתום, וישתום, ויגוב.

רבן שמעון בן גמליאל אומר: כדי שיפתח את החבית, ויגוף, ותיגוב.

המניח נכרי בחנות, אף על פי שיצא ונכנס - מותר, ואם הודיעו שהוא מפליג - כדי שישתום, וישתום, ויגוב.

רבן שמעון בן גמליאל אומר: כדי שיפתח את החבית, ויגוף, ותיגוב.

היה אוכל עמו על השולחן, והניח לגיניו על השולחן, ולגיו על הדולבקי והניחו ויצא, מה שעל השולחן - אסור, שעל הדולבקי - מותר. ואם אמר לו: הוי מוזג ושותה, אף שעל הדולבקי - אסור.

חביות פתוחות - אסורות, סתומות - מותרות, כדי שיפתח, ויגוף, ותיגוב.

גמרא

היכי דמי "בחזקת המשתמר"?

פדתניא:

"הרי שהיו חמרי ופועליו, טעונין טהרות, אפילו הפליג מהן יותר ממיל - טהרותיו טהורות. ואם אמר להן: "לכו ואני בא אחריכם" - כיון שנתעלמה עינו מהם טהרותיו טמאות".

מאי שנא רישא, ומאי שנא סיפא?

אמר רב יצחק:

רִישָׁא - בְּמַטְהַר תְּמָרְיוֹ וּפּוֹעֲלָיו לְכַד.

אִי הָכִי, סִיפָא נְמִי!

אִין עִם הָאָרְזִין מְקַפֵּיד עַל מַגַּע חֲבִירוֹ.

אִי הָכִי,

אֲפִילוֹ רִישָׁא נְמִי נִימָא הָכִי!

אָמַר רַבָּא:

סֵט, בְּבָא לְהֵם דְּרֵד עַקְלָתוֹן.

אִי הָכִי, סִיפָא נְמִי!

כִּיּוֹן דְּאָמַר לְהֵם: "לְכּוּ וְאֲנִי בָּא אַחֲרֵיכֶם", סְמָכָא דְעַתְיָהּוּ.

רַשִׁי

בְּמַטְהַר חֲמָרְיוֹ. שֶהֻטְבִּילָן וּמַגַּעַן
טְהוֹר:

עַל מַגַּע חֲבִירוֹ. הַפּוֹגַע בּוֹ בְּדֶרֶךְ
וְלֹא נִטְהַר לְכַד:

רִישָׁא נְמִי. כִּיּוֹן שֶהֻפְלִיג אִיכָא
לְמִיחַשׁ הָכִי:

בְּבֹא לְהוֹ דְרֵד עַקְלָתוֹן. כְּשֶבַעַל
הַבַּיִת יִכּוֹל לְבֹא דְרֵד עַקְלָתוֹן

דְּמִירְתַּת הַשְּׁתָּא אֲתִי:

23. ט, ב

רפ"י

דאי תנא עובד כוכבים. עובד
 כוכבים שהיה מעביר כדי יין:
 ועביד מאי דבעי. ואפי' לא
 הודיעו שהפליג ליתסר:

"המניח נכרי בחנותו כו',
 המניח יינו בקרון או בספינה" כו'.

וצריכא,

דאי תנא "נכרי" דסבר: דלמא אתי וחוזי ליה -

אבל "בקרון או בספינה" אימא דמפליג לה לספינתיה ועביד מאי דבעי.

ואי תנא "בקרון או בספינה" משום דסבר: דלמא אתי באורחא אחריתי וקאי אגודא וחוזי לי -

אבל נכרי בחנותו אימא אחיד לה לבבא ועביד פל דבעי,

קא משמע לן.

24. סט, ב

רש"י

מחלוקת בשל סיד. במגופה של סיד שהיא לבנה הוא דחיישי רבנן לשתומא דכיון דלבן הוא לא מינכר בין חדש לישן: אבל של טיט. שהוא שחור בתחלתו ואע"פ שהוא נגוב אינו מלבין עד יום או יומים דברי הכל לא חיישינן לשתומא דמינכרא שתימת החור כשאר המגופה ואינו אסור עד שישאה כדי שיפתח ויגוף מגופה חדשה ותנגוב:

והלא שתומו ניכר. אם היה נוקב חור הרי הוא ניכר: בין מלמעלה. שזה חדש והמגופה ישנה:

בין מלמטה. כשיפתח ישראל את המגופה יראה מתחתיה אותה סתימה לפי שלמעלה מירח העובד כוכבים והשווה סתומו אבל למטה לא יכול למרח וניכר:

אלא אי אמרת בשל סיד. קאמרי רבנן הא לא ידיע שתומו מלמעלה והיכי קתני בין מלמעלה בין מלמטה:

דחלים. מתמלא הנקב מלמטה כלמעלה חלים סלדי"ר בלע"ז: פשיטא. דתנא סתם לן כוותיה ורבא מתניי אתא לאשמעינן:

מהו דתימא. הא בבא דהיה אוכל עמו על השולחן סיפא דמילתיה דרבן שמעון והוא קתני לה והכי קתני מתניי רבן שמעון אומר כדי שיפתח ויגוף ותיגוב היה אוכל עמו כו' ולא סתמא היא קמ"ל רבא דסתמא היא:

והשתא דקבעינן הלכתא כרבן שמעון דלא חייש לשתומא. לנקיבת חור שהוא בלא טורח משום דמינכר ולפתיחת חבית כולה נמי דחייש לה רבן שמעון לא קיימא לן כוותיה דהאי זיופא דטירחא הוא ואנן קבעינן באין מעמידין (לעיל דף לא.) הלכה כר' אליעזר דלא חייש לזיופא דחותם אחד האידנא אמאי לא מותבינן חביות סתומות ביד עובדי כוכבים: משום שייכא. נקב דק מאד שהוא במגופת חבית להיות ריח היין יוצא ויש לחוש שמא יקדח שם במקצת ויטעום מן היין:

"]... כְּדִי שִׁישְׁתּוּם,

וְיִסְתּוּם,

וְיִגּוּב.

רְבֵן שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אָמַר:

כְּדִי שִׁיפְתַּח אֶת הַחֲבִית,

וְיִגּוּף,

וְתִיגּוּב"].

אָמַר רַבָּה בַּר פְּרִי הֲנָה אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן:

מִחְלּוֹקֶת - בְּשֵׁל סִיד,

אָבַל בְּשֵׁל טִיט - דְּבִרֵי הַכֹּל כְּדִי שִׁיפְתַּח וְיִגּוּף וְיִגּוּב.

מִיתֵיבִי:

"אָמַר רְבֵן שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל לְחַכְמִים:

וְהֵלֵא סְתוּמוֹ נִיכָר בֵּין מְלַמְעָלָה וּבֵין מְלַמְטָה".

אִי אָמַרְתָּ בְּשֵׁל מָא: בְּשֵׁל טִיט מִחְלּוֹקֶת,

הִינֵנו דְּקִתְנִי: "סְתוּמוֹ נִיכָר בֵּין מְלַמְעָלָה וּבֵין מְלַמְטָה",

אֵלָּא אִי אָמַרְתָּ: בְּשֵׁל סִיד מִחְלּוֹקֶת,

בְּשֵׁל מָא: לְמָטָה - יָדִיעַ,

אֵלָּא לְמָעָלָה - הָא לֹא יָדִיעַ!

רְבֵן שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל הוּא דְּלֹא יָדַע מֵאֵי קְאָמְרֵי רַבְּנָן,

וְהָכִי קְאָמַר לְהוּ: אִי בְּשֵׁל טִיט קְאָמְרִיתוּ - סְתוּמוֹ נִיכָר בֵּין מְלַמְעָלָה וּבֵין מְלַמְטָה,

וְאִי בְּשֵׁל סִיד קְאָמְרִיתוּ - נְהִי דְּלְמָעָלָה לֹא יָדִיעַ, לְמָטָה מִיָּהָא יָדִיעַ!

וּרְבֵנּוּ?

כִּיֵּן דְּמְלַמְעָלָה לֹא יָדִיעַ, לֹא מְסִיק אֲדַעְתִּיהּ דְּאִפִּיךָ וְחַזֵּי לֶיהָ.

אִי נָמִי,

זִמְנִין דְּחָלִים.

אָמַר רַבָּא:

הֲלִכָּה כְּרַבֵּן שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל,

הוֹאִיל וְתַנּוּן סְתָמָא כְּוֹתִיָּהּ,

דְּתַנּוּ:

"הִיא אוֹכֵל עַל הַשּׁוֹלְחָן עִמּוֹ,

וְהַיִּיחַ לְגִין עַל הַשּׁוֹלְחָן,

לְגִין עַל הַדּוֹלְבָקִי וְהַיִּיחַ וְיָצָא מֵה שְׁעַל הַשּׁוֹלְחָן - אָסוּר,

מֵה שְׁעַל הַשּׁוֹלְחָן - אָסוּר,

מֵה שְׁעַל הַדּוֹלְבָקִי - מוֹתֵר,

וְאִם אָמַר לוֹ: "הוּי מְזוּג וְשׁוֹתָה" - אִפִּי שְׁעַל הַדּוֹלְבָקִי אָסוּר.

חֲבִיּוֹת פְּתוּחוֹת - אָסוּרוֹת,

סְתוּמוֹת - מוֹתֵרוֹת, כְּדִי שִׁיפְתַּח וְיִגּוּף וְתִיגּוּב".

פְּשִׁיטָא!

מֵהוּ דְּתִימָא: כּוֹלָה רַבֵּן שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל קִתְנֵי לָהּ,

קָא מְשַׁמַּע לָן.

וְכִי מֵאַחַר: דְּקִימָא לָן כְּוֹתִיָּהּ דְּרַבֵּן שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל דְּלֹא חִיִּישׁ לְשְׁתוּמָא,

וְהַלְכְתָּא כְּוֹתִיָּהּ דְּרַבִּי אֱלִיעֶזֶר דְּלֹא חִיִּישׁ לְזִיּוּפָא,

הֵיאֲדִנָּא מֵאֵי טַעְמָא לֹא מוֹתְבִינן חֲמֵרָא בִּיד גּוֹיִם?

מִשּׁוּם 'שִׁיכָּא'.

25. סט, ב - ע, ב**רש"י**

יצרא דיין נסך לא תקיף להו.
לנסוכי:
בתרייהו גרידא. דשבקה להו
לנסוכי:
דלהדי ביזעא שרי. אף בשתיה
דמירתת ולא נגע:
דהאי גיסא והאי גיסא אסור.
אף בהנאה וכשאין נתפס על
כניסתו כגנב עסקינן שהיה לו
חלק בין דאי נתפס עליו כגנב
כוליה שרי ואית דגרסי הוו
ביזייני בדשא חורין וסדקינן
ובקיעין. ובקעהו תרנומו
ובזעהו:
ישראל בעליונה ועובד כוכבים
בתחתונה. ויין בתחתונה
וישראל רואהו מלמעלה:
שרי. כל שרי דהכא שרי אף
בשתיה דהא לא נגע קאמרינן
וכל אסיר דהכא אף בהנאה
ובכולהו הלכתא כרבא:
אי אית ליה לאישתמוטי. ולומר
לכך נכנסתי סמכא דעתיה ולא
מירתת דכי על להך ביתא
מעיקרא אדעתא דלנסוכי על
וסבר אי משכחו לי אשתמיטנא
ואעי'ג דבמוגע היין לית ליה
לאשתמוטי אסור דאי לאו
לנסוכי על למה ליה דעייל ולא
דמי למניח עובד כוכבים בחנותו
דהתם דכיון דברשות עייל
וידעינן למאי עייל כל זמן שלא
הודיעו שמפליג מותר דסבר אי
נגענא השתא אתי וחזי לי: ואי
לית ליה לאישתמוטי שרי וכיון
דבהול הוא על כניסתו מירתת
ולא נגע:
ננעל הפונדק. ונתייחד עובד
כוכבים עם היין או שאמר
ישראל לעובד כוכבים שמור
עמוד מבחוץ ושמור:
אסור. דחיישינן דלמא על כיון
דאייל שמור סמכא דעתיה
דמפליג מיניה:

אמר רבא:

זונה גויה, וישראל מסובין אצלה - חמרא שרי,
נהי דתקיף להו יצרא דעבירה,
עא, יצרא דיין נסך לא תקיף להו.
זונה ישראלית וגוים מסובין - חמרא אסור,
מאי טעמא?
הואיל וזילה עליהו, בתרייהו גרידא.

ההוא ביתא דהוה יתיב ביה חמרא דישראל,

על גוי, אחדה לדשא באפיה, והוה ביזעא בדשא, אישתכח גוי דקאי ביני דני.

אמר רבא:

כל דלהדי ביזעא - שרי.
דהאי גיסא והאי גיסא - אסור.

ההוא חמרא דישראל דהוה יתיב בביתא, דהוה דייר ישראל בעליונה וגוי בתחתונה.
שמעו קל תיגרא,
נפקי, קדים אתא גוי אחדה לדשא באפיה.

אמר רבא:

חמרא - שרי.

מימר אמר: כי היכי דקדים אתאי אנא, קדים ואתא ישראל, ויתיב בעליונה וקא חזי לי.

ההוא אושפיזא דהוה יתיב ביה חמרא דישראל,
אישתכח גוי דהוה יתיב בי דני.

אמר רבא:

אם נתפס עליו כגנב - שרי,
ואי לא - אסיר.

ההוא ביתא דהוה יתיב ביה חמרא, אישתכח גוי דהוה קאים בי דני.

אמר רבא:

אי אית ליה לאישתמוטי - חמרא אסיר,
ואי לא - חמרא שרי.

מיתבי:

"ננעל הפונדק,**או שאמר לו: "שמור" - אסור."**

מאי לאו אף על גב דלית ליה לאישתמוטי!

לא, בדאית ליה לאישתמוטי.

ההוא ישראל וגוי דהוו יתיבי וקא שתו חמרא,
שמע ישראל קל צלויי בי כנישתא, קם ואזל.

אמר רבא:

חמרא - שרי.

מימר אמר: השתא מדכר ליה לחמריה והדר אתי.

ר"י

שיפורה דבי שימשי. של ערב שבת שהיו תוקעין להבדיל בין קדש לחול:

ואי משום שבתא. וא"ת דסמכא דעתיה דעובד כוכבים משום דלא אתי ישראל בשבתא האמר לי איסור גיורא כו':

פחות פחות מד' אמות. ועומד לפוש וליכא עקירה מתחילת ד' לסוף ארבע:

טשא. נתחבא: **ספק ביאה**. דלא ידעינן עובד כוכבים אי על אי לא על טהור ומשום הכי שרי דשני לן ספק ביאה מבליה ודאי וספק מגע:

בקעה. שדות הרבה זו אצל זו בימות הגשמים שזרועה היא ואין רבים דורסין אותה והוי רשות היחיד לטומאה וספיקא שאירעה בה הוי ספיקא טמא: **וטומאה בשדה פלונית**. באחת מן השדות ואין אנו יודעין איזו היא:

הלכתי במקום הלז. בבקעה זו: **ספק מגע טמא**. דאמר נכנסתי לשדה שהטומאה בה ואיני יודע אם נגעתי בטומאה אם לאו:

כיון דאיכא דפתחי חביות לשום ממונא. וכיון דחזו דחמרא הוא פרשי דבגניבותיהו טרידי ולא מנסכי:

הוי ספק ספיקא. ספק ישראל ספק עובד כוכבים ואת"ל עובד כוכבים ספק נגע ספק לא נגע ובהא אפילו רבנן מודו וכי פליגי רבנן עליה דר"א היכי דמליא שדה טומאה דאי על לה לא אפשר דלא האהיל דליכא אלא חד ספק:

רביתא. תינוקת עובדת כוכבים: **אופיא**. אשקומא של יין:

ההוא ישראל וגוי דהווי יתיבי בארביא, שמוע ישראל קל שיפורי דבי שימשי, נפק ואול.

אמר רבא:

חמרא - שרי,

מימר אמר: השתא מדכר ליה לחמריה והדר אתי.

ואי משום שבתא - האמר רבא:

אמר לי איסור גיורא:

כי הווינן בארמייתן אמרינן: יהודאי לא מנטרי שבתא, דאי מנטרי שבתא כמה כפי קא משתכחי בשוקא. ולא ידענא דסבירא לן כרבי יצחק,

דאמר רבי יצחק:

המוצא כפי בשבת - מוליכו פחות פחות מארבע אמות.

ההוא אריא דהוה נהים במעצרתא, שמוע גוי, טשא ביני דני.

אמר רבא:

חמרא - שרי,

מימר אמר: כי היכי דטשינא אנא, איטשא נמי ישראל אחוריי, וקא חזי לי.

הנהו גנבי דסלקי לפומבדיתא ופתחו חביתא טובא.

אמר רבא:

חמרא - שרי,

מאי טעמא?

רובא גנבי ישראל נינהו.

הוה עובדא בנהרדעי,

ואמר שמואל:

חמרא - שרי.

כמאן?

כרבי אליעזר, דאמר: ספק ביאה טהור,

דתנן:

"הנכנס לבקעה בימות הגשמים, וטומאה בשדה פלונית,

ואמר: הלכתי במקום הלז, ואיני יודע אם נכנסתי לאותה שדה, אם לא נכנסתי,

רבי אליעזר אומר:

ספק ביאה - טהור,

ספק מגע - טמא" (טהרות ו, ה).

לא, שאני התם,

כיון דאיכא דפתחי לשום ממונא, הוה ליה ספק ספיקא.

עב

ההיא רביתא דאישתכח דהות בי דני, והות נקיטא אופיא בידה.

אמר רבא:

חמרא - שרי,

אימר מגבה דחביתא שקליתיה.

רש"י

אימר מגבה דחביתא שקלתה. ודוקא רביתא דאינה יודעת בטיב ניסוך ולא מסרה נפשה למינגע אבל גדולה מכי חזינן דנקיטא אופיא לא תלינן לקולא:

אע"ג דליכא תו. שאין שם אופיא עוד ואיכא למימר הא ודאי בגו חביתא שקלתה:

אימר איתרמי. דהך אופיא הוא דהואי התם:

פולמוסא. ראש הגייס שר צבא: ולא ידענא. אי שרא משום ספק עובד כוכבים ספק ישראל וכו"א דאמר ספק ביאה טהור ולקמיה פריך הא לאו ספק ביאה הוא דודאי עובדי כוכבים היו:

ישראל נינהו. ואזלינן בתר רובא דליכא ספיקא:

כיון דמפתחי טובא. הרבה יותר מכדי צורך שתייתן. מוכחא מילתא דאדעתא דממונא פתחו ובגנבותיהו טרידי ודמי לבולשת שנכנסה לעיר בשעת מלחמה דקתני מתניתין אלו ואלו מותרות הלכך אע"ג דספק מגע הוא כיון דמוכחא מילתא לקולא כספק ביאה דמי:

ואף על גב דליכא תו, אימר אתרמוניי אתרמי לה.

ההוא פולמוסא דסליק לנהרדעא, פתחו חביתא טובא.

כי אתא רב דימי אמר: עובדא הוה קמיה דרבי אלעזר, ושרא. ולא ידענא, אי משום דסבר לה כרבי אליעזר דאמר: ספק ביאה טהור, אי משום דסבר: רובא דאזלי בהדי פולמוסא ישראל נינהו.

אי הכי,

האי ספק ביאה?! ספק מגע הוא!

כיון דמפתחי טובא, אימא אדעתא דממונא פתחו, וכ'ספק ביאה דמי.

26. ע, ב

רש"י

מסובייתא. מוכרת יין בחנות כמו זולל וסובא (דברים כא) סבאך מהול במים (ישעיהו א):
אקלידא. מפתח שמירת מפתחות ולא סמכא דעתה ליכנס ונתפסה כגנב:
יין נסך מיבעיא. בניחותא ומסייע לרב דימי:
למימרא דטהרות אלימי מין נסך. מדנקט לה בלשון ק"ו:
שחלקה במסיפס. מחיצה נמוכה עם הארץ מצד זה וחבר שטהר טהרות מצד זה:
אינו עושה יין נסך. דנתפס עליו כגנב אלמא טהרות אלימי:
מיתבי. שתי חצירות זו לפנים מזו הפנימית של חבר:
וחיצונה. הפתוחה לרה"ר של עם הארץ דאין לו לעם הארץ דריסת הרגל על הפנימית:
שוטח שם. בפנימית אבל אי הוי איפכא דחיצונה של חבר כיון דהוי לעם הארץ דריסת הרגל בחיצונה אין חבר שוטח שם פירותיו מ"מ קשיא לרב דקתני אע"פ שידו של עם הארץ מגעת לשם:
התם משום דנתפס עליו כגנב. דמה לו בפנימית אבל חלוקה דכחצר אחד דמי כי עייל ידיה לא מתפיס כגנב:
אמצרי. דגג קמצרנא אני מכוין למדת בנין שאני רוצה למדוד לכך הושטתי את ידי לשון אחר מתשובת הגאונים מתמוגג אני אשטנדליני"ר בלע"ז וגרסי" אימצודי קא ממצדנא:
בצד גגו. שאינו גבוה ממנו וליכא למימר מתמוגג אני כשמושיט ידו שם:
אנא דאמרי כרשב"ג. דאמר לעיל ובלבד שלא תהא ידו של עם הארץ מגעת שם ולרב לא שאני ליה בין שגג חבר למעלה בין שהוא שוה לו:

ההיא מסובייתא דמסרה לה איקלידא מפתחה לגויה.

אמר רבי יצחק אמר רבי אלעזר:

עובדא הוה בי מדרשא, ואמרו: לא מסרה לה אלא שמירת מפתח בלבד.

אמר אביי:

אף אנו נמי תנינא:

"המוסר מפתחות לעם הארץ - טהרותיו טהורות,

לפי שלא מסר לו אלא שמירת מפתח בלבד" (טהרות ז, א).

השתא טהרותיו טהורות, יין נסך מיבעיא!?

למימרא: דטהרות אלימי מין נסך?

אין,

דאיתמר:

חצר שחלקה במסיפס:

אמר רב:

טהרותיו - טמאות,

בגוי - אינו עושה יין נסך.

ורבי יוחנן אמר:

אף טהרותיו - טהורות.

מיתבי:

"הפנימית - של חבר,

והחיצונה - של עם הארץ,

אותו חבר שוטח שם פירות ומניח שם בלים,

ואף על פי שידו של עם הארץ מגעת לשם".

קשיא לרב!

אמר לך רב:

שאני התם, שנתפס עליו כגנב.

תא שמע:

"רבן שמעון בן גמליאל אומר:

גגו של חבר למעלה מגגו של עם הארץ,

אותו חבר שוטח שם פירות ומניח שם בלים,

ובלבד שלא תהא ידו של עם הארץ מגעת לשם".

קשיא לרבי יוחנן!

אמר לך רבי יוחנן:

שאני התם, דאית ליה לאישתמוטי,

מימר אמר: אימצורי קא ממצרא.

תא שמע:

"גגו של חבר בצד גגו של עם הארץ,

אותו חבר שוטח שם פירות ומניח שם בלים,

ואף על פי שידו של עם הארץ מגעת לשם".

קשיא לרב!

אמר לך רב:

לאו איכא רבן שמעון בן גמליאל דקאי כוותי?!

אנא דאמרי כרבן שמעון בן גמליאל.

27. ע, ב - עא, א

רפ"י

מתני'

בולשת. חיל על שם שמחפשין
וחותרין קרי להו בולשת
כדמתרגמינן ויחפש ובלש:

גמ'

כרקום. מתרגמינן מצור
כרקומין:

כל כהנות. הנמצאות בתוכה
פסולות לבעליהן דאשת כהן
אסורה אף באונס אבל אשת
ישראל לא הא הכא דשעת
מלחמה היא וקתני אסורות דיש
פנאי לבעול:

לנסך אין פנאי. דיצר הניסוך לא
תקיף להו וטרודין במלחמה:
לבעול יש פנאי. דתקיף להו
יצרייהו:

משנה

בולשת שנכנסה לעיר:

בשעת שלום: קביות פתוחות - אסורות,
סתומות - מותרות.

בשעת מלחמה: אלו ואלו - מותרות,
לפי שאין פנאי לנסך.

עא, גמרא

ורמינהי:

"עיר שנכבשה נרקום - כל כהנות שבתוכה פסולות" (כתובות כו, א)!

אמר רב מרי:

לנסך - אין פנאי,

לבעול - יש פנאי.

28. עא, א

רפ"י

מתני'

מוֹתֵר לומר לוֹ תַן לְנוּ אֶת דְּמִיָּה.
 דְּהָא לֹא קִנּוּ לָהּ וְהוּא אִינוּ חַיִּיב
 לָהּן אֲלֵא מַעוֹת וְתַנְיָא לְעִיל (דף
 סד.) יִשְׂרָאֵל שְׁנוּשָׁה בְּעוּבֵד
 כּוֹכְבִים מִנָּה מִכֵּר עֲבוּדֵת כּוֹכְבִים
 וְהֵבִיא לוֹ יֵין נִסְךְ וְהֵבִיא לוֹ
 מוֹתֵר:

גמ'

צֵא וְהַפֵּס עָלַי מִנֵּת הַמֶּלֶךְ.
 אֲרֻנָּא שְׁהִי נוֹתֵינן
 מִתְּבוֹאוֹתֵיהֶן וּמִבְּהִמּוֹתֵיהֶן
 עִישׁוּר וְיִשְׂרָאֵל זֶה שְׁחִיב לְתַת
 לְמֶלֶךְ יֵין מוֹתֵר לומר לעובד
 כּוֹכְבִים הַפֵּס עָלַי אַע"ג דְּקָא יְהִיב
 הָאֵי עוּבֵד כּוֹכְבִים יֵין נִסְךְ וְהָאֵי
 יִשְׂרָאֵל הוּא פְּרַעֲיָה דְּמִיָּה כִּיּוֹן
 דְּהוּא מְצִי לְסְלוּקֵי לְשִׁלְיָחָא
 דְּמִלְכָא בְּזוּזֵי כִּי יְהִיב לֵיהּ עוּבֵד
 כּוֹכְבִים יֵין נִסְךְ לֹא שְׁלוּחִיָּה
 דִּישְׂרָאֵל הוּא:

עוֹל תַּחְתִּי לְעוֹצֵר. הֵיכַנְס בְּמִקּוּמֵי
 לְהַפִּיס אֶת הַשׁוֹטֵר כְּמוֹ זֶה יַעֲצוּר
 בְּעַמֵּי (שְׁמוּאֵל א ט) ל"א לְשׁוֹן
 אוֹצֵר שְׁמֻמּוֹנָה עַל אוֹצְרוֹת יֵין
 וְשִׁמֶן שֶׁל מֶלֶךְ לְגַבּוֹת וּלְאֲצוּר:

עוֹל תַּחְתִּי קְאָמְרַת. כִּיּוֹן דֵּא"ל
 עוֹל תַּחְתִּי הוּי מִשְׁמַע הוּי
 בְּמִקּוּמֵי וְכֹל מֵאֵי דִּיהִיב לֵיהּ
 עוּבֵד כּוֹכְבִים הוּי כֵּאִילוּ יְהִיבֵיהּ
 יִשְׂרָאֵל דְּהָא בְּמִקּוּמוֹ הוּא:
 הָא. דְּרַב יְהוּדָה לֹא דְּמִיָּא אֲלֵא
 לְסִיפָא:

אֲבַל אוֹמֵר לוֹ מִלְּטַנִּי מִן הָעוֹצֵר.
 דֹּאפְשֵׁר לְסְלוּקֵיהּ בְּזוּזֵי הַלְכָךְ
 לְמִיתֵב לֵיהּ חֲמֵרָא לֹא שְׁלוּחִיָּה
 הוּא:

מִשְׁנָה

הָאוֹמְנִין שֶׁל יִשְׂרָאֵל שֶׁשָּׁלַח לָהֶם נְכָרֵי חֲבִית שֶׁל יֵין נִסְךְ בְּשִׁכְרָן:
 מוֹתֵר לומר: "תַן לְנוּ אֶת דְּמִיָּה".
 מִשְׁנַבְּנִסָּה לְרִשׁוּתָן - אָסוּר.

גְּמָרָא

אָמַר רַב יְהוּדָה אָמַר רַב:
 מוֹתֵר לְאָדָם לומר לגוי: "צֵא וְהַפֵּס עָלַי מִנֵּת הַמֶּלֶךְ".

מִיתִיבֵי:

"אֵל יֹאמֵר אָדָם לְגוֹי: "עוֹל תַּחְתִּי לְעוֹצֵר"!"

אָמַר לֵיהּ רַב:

"עוֹל תַּחְתִּי לְעוֹצֵר" קְאָמְרַת?! - הָא לֹא דְּמִיָּא!

אֲלֵא לְהָא:

"אֲבַל אוֹמֵר לוֹ: "מִלְּטַנִּי מִן הָעוֹצֵר"!"

רפ"י

מתני'

המוכר יינו לעובד כוכבים. פסק עמו מעות עד שלא מדד דמיו מותרין מפרש בגמרא טעמא איכא דמוקי לה משום משיכה בעובד כוכבים קנה הלכך כשמודד היינו משיכה וקנייה עובד כוכבים מיד דהוה ליה לישראל זוזי גבי דעובד כוכבים בהלואה ויין נסך לא הוי עד דנגע ביה:

מדד עד שלא פסק דמיו אסורין. דעובד כוכבים לא קנייה במשיכה דכיון דלא פסק דמיו לא סמכה דעתיה הלכך כי נגע ביה הוי יין נסך דישאל ואיכא דמוקי לה כשהקדים לו עובד כוכבים מעות לישראל ובגמרא מפרש לה:

גמ'

משיכה בעובד כוכבים קונה. אע"ג דלא יהיב עובד כוכבים דמי לישראל משך מיניה קנייה וכן ישראל מעובד' כוכבים: **פרדשני.** דורון:

ולא הדרי בהו. השולחין אלמא במשיכה קנינהו המקבלין ל"א מתשובת הגאונים פרדשני מי שיש לו כור חיטין למכור פוסק דמים ללוך והולך לביתו ומשגר לו קב חיטין לראות כמה הן יפות ואם מעכב הלוך אותו קב אצלו מתקיים המקח ואם אינו חפץ בהן מחזירו:

רב אשי אמר אינה קונה. אלא במתן מעות קנו:

דרמות ווחא. גסות:

סבוינתא. מוכרי יין:

מדמשיכה עובד כוכבים. במדה קנייה ואע"ג דלא יהב זוזי והוה להו זוזי הלואה גביה מקמי דניהו יין נסך דהא לא הוי נסך עד שנגע ביה ואפי' אי לא שקלי זוזי מיניהו שפיר דמי:

במנא דעובד כוכבים. דיין שבכלי אוסרו והוי יין נסך מקמי משיכה:

מדמטי לאוירא דמנא. דעובד כוכבים קנייה עובד כוכבים בהגבהה:

שמעת מיניה כו'.¹ ואנן איבעויי איבעיא לן בהמוכר את הספינה (ב"ב דף פה:):

עכבת יין. אוגנים יש בכליו של עובד כוכבים שמתעכב היין על פיו כטיפה או כשני טיפין מקמי דנימטי חמרא דישאל באוירא דמנא דעובד כוכבים ומיתסר בההיא טיפת יין שעל פיו:

דכוזנתא. פך קטנה מחבית כדאמר במועד קטן (דף יב.) זופתין כוזנתא ואין זופתין חביתא במועד:

כמאן. הא דאמר רב למישקל דמי ברישא מקמי דניתסר בההיא עכבה:

דלא כרבן שמעון ב"ג. דקתני מתני' יין נסך שנפל לבור כולו אסור רשב"ג אומר ימכר כולו לעובדי כוכבים חוץ מדמי יין נסך שבו אלמא משום תערובת יין נסך לא מיתסר בהנאה חמרא דישאל ואנן קים לן כל מקום ששנה רבן שמעון במשנתנו הלכה כמותו:

מידי הוא טעמא אלא לרב. הך קושיא למאן רמיית ליה אלא לרב דאמר לסבוינתא למישקל דמי ברישא לדידה לא תירמיה דאיהו אמר בהדיא דאין הלכה כרבן שמעון:

אלא בחבית שנתערב בחביות אחרות. דשקיל חד מיניהו ושדי לנהר ואינד שרו בהנאה:

אבל לא יין ביין. דכי נתערב יין נסך ביין כשר כולו אסור ואי קשיא אביי ורבה היכי מיתרצי אתקפתיה דאמימר הא אינהו הוו קשישי מיניה טובא לא תיקשי דהא במסכת בכורות (דף יג.) תרצינהו אביי ורבה להנך שינויי אליבא דרבי יוחנן דאליביה קאמר אמימר לשמעתיה וקבעוה בעלי תלמוד כאן אמילתיה דאמימר:

משנה

המוכר יינו לנכרי:

פסק עד שלא מדד - דמיו מותרין, מדד עד שלא פסק - דמיו אסורין.

גמרא

אמר אמימר:

משיכה בגוי - קונה.

תדע,

דהני פרסאי משדרי פרדשני להדרי ולא הדרי בהו.

רב אשי אמר:

לעולם אימא לך: משיכה בגוי - אינה קונה.

והאי דלא הדרי בהו - דרמות רוחא הוא דנקיטא להו.

אמר רב אשי:

מנא אמינא לה?

מדאמר להו רב להנהו סבוינתא:

כי כיליתו חמרא לגוים - שקלו זוזי מיניהו והדר כילין להו. ואי לא נקישו בהדיהו זוזי - אוזיפונהו והדר שקילו מיניהו, כי היכי דתיהו הלואה גבייהו.

דאי לא עבדיתו הכי - כי קא הוי יין נסך ברשותיכו קא הוי, וכי שקילתו - דמי יין נסך קא שקילתו.

ואי סלקא דעתך: משיכה בגוי קונה,

מדמשיכה גוי קנייה,

יין נסך לא הוי עד דנגע ביה!

עא,

אי דקא כילין ורמי למנא ישאל, הכי נמי, לא צריכא דקא כילין ורמי למנא דגוי.

סוף סוף, כי מטא לאוירא דמנא קנייה,

יין נסך לא הוי עד דמטי לארעיתיה דמנא.

שמע מינה: נצוק חבור.

לא, אי דנקיש ליה גוי לכלי בידיה - הכי נמי.

לא צריכא דמנח אארעא.

ותיקני ליה פליו!

שמעת מינה: פליו של לוקח ברשות מוכר - לא קנה לוקח?

לא, לעולם אימא לך: קנה לוקח,

והקא במאי עסקינו: כגון דאיכא עכבת יין אפומיה דכוזנתא,

דקמא קמא אינסיד ליה.

וכמאן?

דלא כרבן שמעון בן גמליאל,

דאי רבן שמעון בן גמליאל - האמר: "ימכר כולו לנכרים,

חוץ מדמי יין נסך שבו" (עבודה זרה עד.)!

מידי הוא טעמא אלא לרב,

האמר רב: הלכה כרבן שמעון בן גמליאל חבית בחבית,

אבל לא יין ביין.

רס"י

גרוטאות. שברי כספים :
יחזיר. דלא קנייה ולא מיחייב
 לבערה :
יוליך לים המלח. דכיון דלא מצא
 לאהדוריה ולמשקל דמי :
מקח טעות. הויא משיכה בטעות
 דלאו אדעתא דעבודת כוכבים
 זבן :
סיפא לאו מקח טעות. בתמיה
 ואעיג דיהיב דמי לישקלינהו :
מיחזי כעבודת כוכבים. לכי הדר
 שקל זוזי מיחזי כמאן דמזבן
 לעבודת כוכבים דמי :
פסק עד שלא מדד דמיו מותרין.
 דכי מדד קניה עובד כוכבים
 במשיכה וקמו זוזי בהלואה גביה
 יין נסך לא הוי עד דנגע ביה :
שהקדים לו דינר. שתן לו
 מעותיו קודם לכן :
שהקדים לו. ונתן לו מעות יותר
 מכדי דמי היין עד שיפסוק
 הדמים יחזיר לו ישראל את
 המותר : אמאי דמיו אסורין :
ולדידך דאמרת. טעמא דרישא
 משום דמשיכה קונה סיפא נמי
 אמאי דמיו אסורין :
סמכא דעתיה. למקני במשיכה :
לא פסק. קודם משיכה לא
 סמכא דעתיה למקנייה במשיכה
 שמא ירבה לו בדמיו :
בן נח. שגול את ישראל פחות
 משהו פרוטה אעיג דגבי ישראל
 לאו ממונא הוא דמחלי עליה גבי
 עובד כוכבים ממונא הוא ובן נח
 נצטווה על הגול בסנהדרין (דף
 נו.) ואזהרה שלהן זו היא מיתתן
 ואין צריכין התראה :
ולא ניתן להישבון. ולא מחייב
 לאהדורה להאי ישראל דהא
 מחיל עליה :
אמאי נהרג. הא לא קניא להך
 גזילה וכל היכא דאיתא של
 ישראל היא :
ומשני האי דנהרג. משום צעריה
 דישאל :
ומאי לא ניתן להישבון. הא לא
 שייך ביה הישבון דכיון דעובד
 כוכבים לא קנייה דישאל היא :
אינה בתורת הישבון. כלומר היינ
 קאמר אינה בתורת שום גזילה
 דעובד כוכבים דכל היכא דאיתא
 דמרה היא והייה לשוב פרוטה
 והאי דנקט פחות לאשמועינן
 דנהרג עליה :
אלא ש"מ משיכה קונה. הלכך
 קניה קמא והדר קניה האי ונהרג
 על שגול ולא ניתן להישבון
 דרישא דוקא פחות משהו פרוטה
 דישאל מחיל ולא מיחייב עובד
 כוכבים לאהדורה :

מיתבי:

"הלוֹקֵחַ גְרוֹטָאוֹת מִן הַגּוֹיִם וּמֵצֵא בֵּהֶן עֲבוּדָה זָרָה,
 אִם עַד שְׁלֹא נִתְּנוּ מְעוֹת מִשָּׁךְ - יִחְזִיר.
 אִם מִשָּׁנָתוֹ מְעוֹת מִשָּׁךְ - יוֹלִיךְ לַיָּם הַמֶּלַח."
 אִי סֵלְקָא דְעֵתָךְ: "מְשִׁיכָה בְּגוֹי - קוֹנָה" - אַמַּאי "יִחְזִיר"!!

אמר אביי:
 משום דמיתבי פי מקח טעות.

אמר רבא:
 רישא - מקח טעות,
 סיפא - לאו מקח טעות!?

אלא אמר רבא:
 רישא וסיפא - מקח טעות,
 ורישא דלא יהיב זוזי - לא מיתחזי כעבודת זרה ביד ישראל,
 סיפא דיהיב זוזי - מיתחזי כעבודת זרה ביד ישראל.

אמר ליה מר קשישא בריה דרב חסדא לרב אשי:
 תא שמע:

"המוכר יינו לנכרי, פסק עד שלא מדד - דמיו מותרין."
 ואי אמרת: משיכה בגוי אינה קונה - אמאי דמיו מותרין!

הכא במאי עסקינן:
 דאקדים ליה דינר.

אי הכי, אימא סיפא: "מדד עד שלא פסק דמיו אסורין",
 ואי דקדים ליה דינר - אמאי דמיו אסורין!

אמר ליה:

ולדידך דאמרת: "משיכה בגוי קונה" - אמאי: רישא - דמיו מותרין,
 וסיפא - דמיו אסורין?

אלא מאי אית לך למימר: פסק - סמכא דעתיה,
 לא פסק - לא סמכא דעתיה,

לדידי נמי, אף על גב דקדים ליה דינר, פסק - סמכא דעתיה,
 לא פסק לא סמכא דעתיה.

אמר ליה רבינא לרב אשי:
 תא שמע:

אמר רבי חייה בר אבא אמר רבי יוחנן:
 בן נח נהרג על פחות משוה פרוטה, ולא ניתן להישבון.
 ואי אמרת: "משיכה בגוי - אינה קונה" - אמאי נהרג!

משום דצעריה לישאל.
 עבא, ומאי "לא ניתן להישבון"?
 דאינו בתורת הישבון.

אי הכי, אימא סיפא: "בא חבירו ונטלה ממנו - נהרג עליה".
 בשלמא רישא: משום דצעריה לישאל - אלא סיפא מאי עביד?

אלא, שמע מינה: משיכה בגוי - קונה.

שמע מינה.

30. עב, א

רפ"י

לך מזביננא לה. וקנו מיניה בקנין:
והא לא פסק. ראשון דמים ולא סמכא דעתיה אקנין דסבר אם ירצה לחזור ירבה עליו בדמים:
דמיו אסורין. אלמא לא קניא משיכה משום דלא פסק קודם לכן הלכך קנין נמי לא מהני:
ה"ג מאי הוי עלה מאי הוי עלה כדאמרן. קמא בלשון בעיא ובתרא בלשון תימה:
דלמא. מהכא לא פשטינן לקנין דעלמא והכא משום חומרא דיין נסך שאני דאחמירו רבנן למימר דלא קניא משיכה בלא פיסוק אבל בעלמא קני:
משך הימנו חמרו ופועליו. הרי שהיה מביא חמרו טעונין פירות ופועליו נושאים בכתף ומשכה חבירו ממנו והכניסן לתוך ביתו לאו משיכה שאין משיכה קונה בבני אדם ופירות כל זמן שהן עליהו לא קנה:
בין פסק. דמים אחרי כן:
עד שלא פסק. כלומר כל זמן שלא פסק יכול מוכר לחזור בו דביתו לא עדיפא ממשיכה ומשיכה גופא לא קניא אלא אם כן פסק אבל מדד ופסק או פסק ומדד קניא ליה ביתו ולא בעי משיכה: פרקן והכניסן לתוך ביתו פסק עד שלא מדד אין שניהן יכולין לחזור בו. דאע"ג דלא מדד כיון דפסק קניא ליה רשותו במשיכה:
מדד עד שלא פסק שניהם יכולין לחזור בו. כל זמן שלא פסק דמדידה לא מהניא מידי ורשותו לא קניא עד דיפסוק אלמא משיכה בלא פיסוק לא קניא:

ההוא גברא דאמר ליה לחבריה: "אי מזביננא לה להא ארעא לך מזביננא לה", אזל זבנה לאיניש אחרינא, אמר רב יוסף: קנה קמא.

אמר ליה אב"י:
 והא לא פסק!

ומנא תימרא דכל היכא דלא פסק לא קנה?
 דתנן:

"המוכר יינו לנכרי,

פסק עד שלא מדד - דמיו מותרין,
 מדד עד שלא פסק - דמיו אסורין".

מאי הוי עלה?

מאי הוי עלה!?

כדקאמרין!

דלמא חומרא יין נסך שאני.

תא שמע:

דאמר רב אידי בר אבין:

עובדא הוה בי רב חסדא, ורב חסדא בי רב הונא, ופשטיה מהא דתנן³⁵⁵:

"משך חמרו ופועליו, והכניסן לתוך ביתו,

בין פסק עד שלא מדד, ובין מדד עד שלא פסק - לא קנה,

ושניהן, יכולין לחזור בהן.

פרקן והכניסן לתוך ביתו,

פסק עד שלא מדד - אין שניהן יכולין לחזור בהן.

מדד עד שלא פסק - שניהן יכולין לחזור בהן".

31. עב, א**רש"י**

קנה קמא. דהא פסק וקנו מיניה:
זוזי אנסוהו. זה שנתן לו מאה ועשרין אנסו למכרה וכל כמה דלא יהבו ליה כולי האי לא הוה בדעתיה לזבונה ואיהו אי מזביננא ליה בשוייה קאמר ליה והא לא זבנה מדעתיה אלא בעל כורחיה:

ההוא גברא דאמר ליה לחבריה: "אי מזביננא ליה להא ארעא מזביננא לך במאה זוזי", אזל זבנה לאיניש אחרינא במאה ועשרין, אָמַר רב פְּהֵנָא:
 קָנָה קמא.

מתקיף לה רב יעקב מנהר פקוד:
 האי זוזי אנסוהו.

והלכתא:
 פרב יעקב מנהר פקוד.

32. עב, א

רש"י

א"ל כדשיימי בתלתא. מזביננא לה ניהלך כיון דנקט לישנא דשומא ונקט תלתא שהן ב"ד סתם לתורת דיינין נחת ואפילו תרי מגו תלתא שמין אותו ואם שלישי חלוק על השנים אזלינן בתר רובא:

כדאמרי בי תלתא. לשון זה לאו בתורת דיינין נחת ולאמירת שלשתן נתכוון:

כדשיימי בארבעה. כיון דנחת לדעות להרבות דעות יותר מכדי ב"ד ודאי לאו לתורת דיינין נחית ולא אזלינן בתר רובא עד דאמרין כולהו דאי חולקין מאי אהנו ליה דעות:

אמר ליה: "כדשיימי בתלתא" - אפילו תרי מגו תלתא.

"כדאמרי בתלתא" - עד דאמרי בתלתא.

"כדשיימי בארבעה" - עד דאמרי בארבעה, וכל שכן היכא דאמר ליה: "כדאמרי בארבעה".

אמר ליה: "כדשיימי בתלתא", ואתו תלתא ושמויה,

ואמר ליה אידך: ליתו תלתא אחרניי דקים להו טפי,

אמר רב פפא:

דינא הוא דמעכב.

מתקיף לה רב הונא בריה דרב יהושע:

ממאי דהני קים להו טפי?

דלמא הני קים להו טפי!

והלכתא:

כרב הונא בריה דרב יהושע.

33. עב, א-ב

כ"ז

מְשָׁנָה

נָטַל אֶת הַמִּשְׁפָּךְ וּמָדַד לְתוֹךְ צְלוּחֵיתוֹ שֶׁל נַבְרִי,
וְחָזַר וּמָדַד לְתוֹךְ צְלוּחֵיתוֹ שֶׁל יִשְׂרָאֵל,
אִם יֵשׁ בּוֹ עֶבֶבֶת יֵין - אָסוּר.
הַמַּעֲרָה מִכְּלֵי אֵל כְּלֵי,
אֶת שְׁעִירָה מִמְּנוֹ - מוֹתֵר,
וְאֶת שְׁעִירָה לְתוֹכּוֹ - אָסוּר.

גְּמָרָא

תָּנַן הֵתָם,
"הַנְּצוּק, וְהַקְּטָפְרָס, וּמִשְׁקָה טוֹפַח - אֵינוֹ חִיבוּר, לֹא לְטוֹמְאָה וְלֹא לְטָהָרָה.
הָאֲשֻׁבוּרִן - חִיבוּר לְטוֹמְאָה וְלְטָהָרָה."

אָמַר רַב הוּנָא:

נְצוּק וְקְטָפְרָס וּמִשְׁקָה טוֹפַח - חִיבוּר לְעֵנֵן יֵין נֶסֶד.

אָמַר לִיה רַב נַחֲמָן לְרַב הוּנָא:

מָנָא לָךְ הָא?

אֵילִימָא מִדְּתַנְנָן:

"הַנְּצוּק וְהַקְּטָפְרָס וּמִשְׁקָה טוֹפַח - אֵינוֹ חִיבוּר לֹא לְטוֹמְאָה,
וְלֹא לְטָהָרָה,"

לְטוֹמְאָה וְלְטָהָרָה הוּא דְלֹא הוּי חִיבוּר,

הָא לְעֵנֵן יֵין נֶסֶד הוּי חִיבוּר.

אֵימָא סִיפָא:

"הָאֲשֻׁבוּרִן חִיבוּר לְטוֹמְאָה וְלְטָהָרָה,"

לְטוֹמְאָה וְלְטָהָרָה הוּא דְהוּי חִיבוּר,

הָא לְעֵנֵן יֵין נֶסֶד לֹא הוּי חִיבוּר!

אֵלָא מְהָא לִיכָא לְמִשְׁמַע מִינָהּ.

תָּנַן:

"נָטַל אֶת הַמִּשְׁפָּךְ וּמָדַד לְתוֹךְ צְלוּחֵיתוֹ שֶׁל נַבְרִי,
וְחָזַר וּמָדַד לְתוֹךְ צְלוּחֵיתוֹ שֶׁל יִשְׂרָאֵל,
אִם יֵשׁ בּוֹ עֶבֶבֶת יֵין - אָסוּר."

הָא "עֶבֶבֶת יֵין" בְּמָא קָא מִתְסָרָא?

לָאוּ בְּנְצוּק?

שְׁמַע מִינָהּ: נְצוּק חִיבוּר!

תָּנִי רַבִּי חֵיִיא:

"שְׁפָחְסְתוּ צְלוּחֵיתוֹ."

אָכַל לֹא "שְׁפָחְסְתוּ צְלוּחֵיתוֹ" - מָא?

לֹא.

תְּפִשׁוּט דְנְצוּק אֵינוֹ חִיבוּר!

לֹא,

"שְׁפָחְסְתוּ צְלוּחֵיתוֹ" - תְּפִשׁוּט לָךְ דְאָסוּר,

נְצוּק תִּיבְעִי.

תָּא שְׁמַע:

"הַמַּעֲרָה מִכְּלֵי לְכֵלֵי, אֶת שְׁמַעֲרָה מִמְּנוֹ מוֹתֵר,"

הָא דְבִינֵי בִינֵי - אָסוּר,

שְׁמַע מִינָהּ: נְצוּק חִיבוּר.

מתני'

משפך. טרייטור' מלמעלה פיו רחב ומלמטה נקב קצר ומושיבין אותו על פי צלוחית של לוקחין שפיהן צר ושופכין היין מן המידה לתוכו והוא יורד לתוך הצלוחית:

אם יש בו. בשולי המשפך:

עכבת יין. מקום שמתעכבת שם טיפת יין:

אסור. לפי שנשאר שם מן היין שמדד לתוך צלוחיתו של עובד כוכבים ובגמרא מפרש שהוא עכבת יין דמשפך במאי מיתסרא:

המערה מכלי אל כלי את שעירה ממנו מותר. ובגמרא מפרש בעובד כוכבים המערה ואיצטריך לאשמועינן את שעירה לתוכו אסור משום כחו והעליון מותר דלא גזור רבנן בכחו למיסר ההוא דגואי:

גמ'

הנצוק. קלוח צינור הבא מלמעלה למטה בזקיפה כמרזב של גגין:

קטפרס. מים הבאין מלמעלה למטה דרך מדרון של תל גבוה זקוף:

ומשקה טופח. ואין בו טופח על מנת להטפח שאם טפח בהן בידו לא יעלה בה משקה שיוכל להטפח דבר אחר:

אינו חיבור לא לטומאה. אם משקין תלושין הן ונגע טמא בתחתון העליון טהור וכן לענין משקה טופח אפילו במקום חלק משקה מכאן ומכאן ומשקה טופח באמצע ונגע טמא במשקה משקין שמכאן ומכאן טהורין ואע"פ שמחוברין לו:

ולא לטהרה. גממית שאין בה ארבעים סאה ונצוק או קטפרס או משקה טופח מחבר לגממית זו מקוה שלם אינה חיבור והטובל בגממית לא עלתה לו טבילה:

האשבורן. ביקוע ארץ מליחה שנתבקעה ונקוו שם מים חיבור לטומאה ולטהרה:

ליין נסך. שהמערה מכלי כשר ליין נסך נאסר אף מה שבכלי העליון דרך נצוק: **הא עכבת יין**. דמשפך במאי איתסר הא לא נגע משפך ביין נסך משיירד לתוך הצלוחית:

אלא בנצוק. שחיבר יין שבמשפך ליין שבקרקעיתה של צלוחית:

תני רבי חייא. במתניתיה להך מתניתא ומוסיף בה:

שפחסתו צלוחיתו. והכי קתני לה נטל המשפך ומדד לתוך צלוחית של עובד כוכבים והרי פחסתו צלוחיתו וחזר ומדד לתוך צלוחיתו של ישראל אם יש בו עכבת יין אסור דכיון שנתמלאת צלוחיתו עד שפחס היין בשולי המשפך שנתחבר ממש יין שבמשפך ליין נסך: ומקשינן כיון דהך דרבי חייא מתני' היא וקתני שפחסתו צלוחיתו הא לאו הכי שרי תפשוט דנצוק אינו חיבור:

ומשני **לא שפחסתו צלוחיתו תפשוט לך דאסיר**. והיא גופה איצטריכא לאשמועי' דלא תימא הא נמי דמיא לנצוק ולא תיתסר אבל נצוק תיבעי לך ומחכא לא דייקי בה התיירא דהא גופא איצטריך:

המערה מכלי אל כלי. סלקא דעתיה בישראל עסקינן:

דמפסוקי פסוקי קוד' שירד הקילוח לתוך כלי העובד כוכבים יפסוק ראש הנצוק מכלי העליון דהשתא ליכא חיבור מידי אבל דביני ביני דמיחבר ע"י נצוק אסור לקלטו מן האויר לשתותו וה"י מחבית לבור ומה שבבור יין נסך:

עב,

רפ"י

דגואי לא גזור רבנן. והלכה כרב ששת שאין אדם חלוק עליו ואם שפך עובד כוכבים הכלי מותר מה שנשאר בכלי:

קטופי. שיפסוק ראש העליון של נצוק קודם שיגיע ראש התחתון לכלי העובד כוכבים ואי נגע מקמי דליפסוק ראש העליון תו לא מהני קיטוף דאיתסר לה בנצוק דסייל נצוק חיבור וכן הלכה:

נפצי נפוצי. יעמדו מרחוק ויזרקו היין לכליו של עובד כוכבים כי היכי דלא ליהוי נצוק:

שפוכאי. פועליו ישראל הרגילים לערות יין מכלי אל כלי:

ושדית ליה עלויה. שמא הניחו את כל הכלי שמעריץ ממנו ביד העובד כוכבים והוא יערה לבדו ומיתסר התחתון:

גישתא ובת גישתא. היינו דיופי דגרס בעירובין (דף קד.) חותכין שני קנים בשיפוע ומדיקין ראשיהן מלמעלה ושניהן פונין למטה (כזה) ומניחין אחד מן הראשין בחבית מליאה עד שמגיע לשוליה וראש קנה השני נותן בפיו ומוצץ מעט עד שעולה היין ושמטו מפיו ומניח חבית ריקנית כנגד הקילוח ויין עולה מאליו כולו מחבית לחבית:

אנח ידיה אגישתא. נגע בראש זה המקלח:

לכולי חמרא. אפי' מה שבכלי הראשון:

אגישתא ובת גישתא גריר. שהרי מאליו עולה והוה ליה כנוגע בחבית ממש דהויא לה כחבית אריכתא:

אי נצוק חיבור,
אפילו דגויה דמנא נמי ליתסר!

הא לא קשיא,
דקא מקטיף קטופי.

מכל מקום נצוק חיבור!

ולטעמיה, אימא סיפא:
"את שעירה לתוכו הוא דאסיר"
הא דביני ביני - שרי!

אלא,
מהא ליכא למשמע מינה.

תא שמע:
"המערה מחבית לבור, קילוח היורד משפת חבית למטה - אסור",

תרגמה רב ששת:
בגוי המערה דאתי מכחו.

אי גוי המערה, אפילו גזא דחביתא נמי מתסר!

כח של גוי מדרבנן הוא דאסיר,
ההוא דנפק לבראי - גזרו ביה רבנן,
ההוא דלגואי - לא גזרו ביה רבנן.

אמר להו רב הסדא להנהו סביתא:
כי כיליתו חמרא לגוים קטפי קטופי,
אי נמי נפצי נפוצי.

אמר להו רבא להנהו שפוכאי:
כי שפכיתו חמרא לא ליקרב גוי לסייע בהדייכו,
דלמא משתליתו וישדיתו ליה עליה, וקאתי מכחו, ואסיר.

ההוא גברא דאסיק חמרא בגישתא ובת גישתא,
אתא גוי אנח ידיה אגישתא,
אסריה רבא לכוליה חמרא.

אמר ליה רב פפא לרבא,
ואמרי לה רב אדא בר מתנה לרבא,
ואמרי לה רבינא לרבא:
במאי?
בנצוק.

שמעת מינה: נצוק חיבור.

שאני התם, דכולי חמרא אגישתא ובת גישתא גריר.

34. עב, ב - עג, א

רפ"י

קנישקנין. כלי רחב ויש לו שני קנין או שלשה יוצאין מצידו ונמשכין ועולין כנגד גובהו וכשנותנין יין בפיו מתמלאין כל הקנים ויכולין כמה בני אדם לשתות בו ביחד וכאן קורין לו קרוגל"א מפני שמוקף קנים כמחולות הללו (קנישקנין) (שריא) לשתות בה ישראל ועובד כוכבים ביחד שכל זמן שזה מוצץ אין יין שנוגע בפי עובד כוכבים חוזר למטה: וה"מ דקדם ופסק ישראל כו' :

אמר מר זוטרא בריה דרב נחמן:

קנישקנין שרי.

והני מילי דקדים פסק ישראל,

אבל קדם פסק גוי - לא,

רבה בר רב הונא איקלע לבי ריש גלותא,

שרא להו למשתא בקנישקנין.

עג, א איכא דאמרי:

רבה בר רבא הונא גופיה אישתאי בקנישקנין.

35. עג, א

רס"י

מתני'

ומים במים כו'. מים שנתנסכו לעבודת כוכבים נפלו במים דהיתר:

גמ'

ראשון ראשון. שנפל בטיל בין כשר שבבור ומותר בהנאה והאי דקתני לקמן (דף עד.) יין נסך שנפל בבור כולו אסור מוקי לה כשנפל בחבית גדולה ונשברה ונפל כולו כאחד:

לגו היתירא. ולא אמרי' קמא קמא בטיל ליה ברוב:

היתירא לגו איסורא. דקמא קמא דהיתירא בטיל ליה: ה"ג יין במים בנותן טעם:

מאי לאו חמרא דאיסורא לגו מיא דהיתירא. וקתני מכי יהיב טעמא בחמרא מיתסר:

ה"ג לא חמרא דהיתירא בגו מיא דאיסורא. ואשמעינן דכל כמה דיהבי מיא טעמא בחמרא איתסר עד שיבטל טעם היין את טעם המים וכגון דנפיל כוליה כחדא דלא אפשר למיא דאיסורא לבטיל: ה"ג ומדרישא מיא. דאיסורא סיפא נמי מיא דאיסורא וקתני סיפא מים בין בנותן טעם אלמא איסורא בגו היתירא אע"ג דרובא דהיתירא לא אמרינן קמא קמא בטל:

אמר לך רב דימי כולה מתני' היתירא בגו איסורא. ורישא מיא דאיסורא וסיפא מיא דהיתירא ואין הלכה כרב דימי שהרי בא רב יצחק והחמיר בא רבין והחמיר ולקמן פסקינן יין נסך במינו במשהו: צרצור קטן גרסי' והוא פך קטן ובעירובין לגבי בגדים בפי אחרון (דף קג:) גרסינן צלצול קטן והוא קשר של משי:

רואין את ההיתר כאילו אינו. ולא אמרינן הרי נאסר כל היין ורבה היין על המים דהא הוי חמרא רובא אלא באיסור שנפל גרידא משערין ואיכא מיא רובא אלמא פליג רבין אדרב דימי ואשמעינן דמיא הוא דמבטל חמרא אבל חמרא לא מבטל חמרא:

תחלה. קודם יין נסך דכי נפל יין נסך אשכחיה מיא ובטלוה:

מצא מין את מינו. לבסוף וניעור כלומר נתחזק וניתוסף איסורו ורבה יין על המים ולשון ניעור כאיש אשר יעור משנתו כמו הניעור בלילה וכל היכא דתני מצא מין את מינו וניעור היינו פירושה ויש שמפרשינן וניעור נוער מתורתו ראשונה ונדבק בחבירו ונתחזק וא"כ נוער מיבעי ליה:

ואיכא דמתני'. להא דרב שמואל בר יהודה אמתני' מאן דמתני לה אמתני' לא בעי תחלה. ואפי' נפל קיתון לבסוף ס"ל דמבטלין מים את האיסור:

משנה

יין נסך אסור, ואוסר - בכל שהוא.
יין ביין, מים במים - בכל שהוא,
יין במים, ומים ביין - בנותן טעם.
זה הכלל: מין במינו - במשהו,
ושלא במינו - בנותן טעם.

גמרא

כי אתא רב דימי אמר רבי יוחנן:

המערה יין נסך מחבית לבור, אפילו כל היום כולו - ראשון ראשון בטל.

תנן:

"יין נסך - אסור,

ואוסר - בכל שהוא",

מאי לאו דקא נפיל איסורא לגו היתירא!

לא, דקא נפיל היתירא לגו איסורא.

תא שמע:

"יין במים בנותן טעם",

מאי לאו דקא נפיל חמרא דאיסורא למיא דהיתירא!

לא,

דקא נפיל חמרא דהיתירא למיא דאיסורא

ומדרישא במיא דאיסורא,

סיפא נמי במיא דאיסורא,

וקתני סיפא: "מים ביין בנותן טעם"!

אמר לך רב דימי:

כולה מתניתין היתירא לגו איסורא,

ורישא דקא נפיל חמרא דהיתירא למיא דאיסורא,

סיפא דקא נפיל מיא דהיתירא לחמרא דאיסורא.

כי אתא רב יצחק בר יוסף אמר רבי יוחנן:

המערה יין נסך מצרצור קטן לבור, אפילו כל היום כולו, ראשון ראשון בטל.

ודוקא צרצור קטן, דלא נפיש עמודיה,

אבל חבית דנפיש עמודיה - לא.

כי אתא רבין אמר רבי יוחנן:

יין נסך שנפל לבור, ונפל שם קיתון של מים, רואין את ההיתר כאילו אינו,

והשאר, מים רבין עליו ומבטלין אותו.

כי אתא רב שמואל בר יהודה אמר רבי יוחנן:

לא שנו אלא שנפל קיתון של מים תחלה,

אבל לא נפל שם קיתון של מים תחלה,

מצא מין את מינו וניעור.

איכא דמתני לה אמתניתין:

"יין ביין כל שהוא".

רש"י

ומאן דמתני אמילתיה דרבינ בעי תחלה. דאי לא תחלה אתא לאשמעינן מאי קמשמע לן הא רבין נמי הכי קאמר:

הגדילו. המים והיין באיסור שנפל יין נסך בסוף והגדילו אסור ולא אמרינן רואין את ההיתר כאילו אינו אלא יין נסך מתחבר למינו ואין המים רבין עליו וכ"ש אם נפלו מים בסוף כדאמרן לעיל:

הגדילו בהיתר. שנפל יין היתר בסוף כבר בטל יין נסך במים שהמים רבו עליו בהיותו לבדו ומשבטל לגמרי שוב אינו חוזר וניעור:

ור' יוחנן אמר אפי' הגדילו באיסור. הואיל ומים נפלו תחלה לא אמרינן מצא מין את מינו:

א"ל רבי ירמיה לר' זירא כו'. רבי ירמיה לא הוה קים ליה בטעמייהו וסבר דטעמיה דחזיקה משום דאחר אחרון אני בא כר"א הלכך נפל יין נסך בסוף אסור נפל כשר בסוף מותר ור' יוחנן כרבנן דאמר עד שיהא באיסור לבדו כדי לבטל את המים אבל היתר לא יצטרף עמו לבטל את המים ולאסור:

לא שנו. לר"א דאם נפלה היתר בסוף מותר:

אלא שקדם וסילק את האיסור. ולא נשלם השיעור אפילו ע"י צירוף:

אבל לא קדם וסילקו. מצטרף היתר לאיסור להשלים את השיעור:

חזקיה דאמר כמאן. אי כר"א קאמר אפי' הגדילו בהיתר אסור דהכא ליכא למימר קדם וסילקו ואי כרבנן אפילו הגדילו באיסור מותר דהא אמרינן אפי' נפל איסור בסוף אינו אסור:

אלא. גבי פלוגתא דשאור איכא למימר חזקיה ור' יוחנן תרוייהו אי כר"א אי כרבנן דטעמא דהכא ודהתם לא דמי דשאור ה"ט דלא בטיל משום דמתקן לכולה עיסה ואיסוריה לאו במשהו ור"א ורבנן בזה וזה גורם פליגי ביין נסך במינו איסורו במשהו ושלא במינו בנותן טעם ופלוגתא דחזקיה ור' יוחנן משום מינו ושאינו מינו:

וברואין קמיפלאגי. חזקיה סבר לא אמרינן רואין את מינו כאילו אינו ושאינו מינו רבה עליו ומבטלו אלא כיון דיין כשר קודם ליין נסך ויין כשר הוה רבה על המים כי נפל יין נסך מצא מין את מינו וניעור אבל כי נפל נסך ברישא בטל ליה במים דמים הוי טפי עליה וכי הדר נפל כשר שרי דמשבטל יין נסך לא אמרינן חוזר וניעור:

ור' יוחנן. סבר כיון דנפל נסך למינו ושאינו מינו רואין את מינו כאילו אינו ושאינו מינו רבה עליו ומבטלו:

ומזגן. במים לפי כח היין ויש במים שבשניהם כדי לבטל את התרומה ברוב:

מהו. מי אמרינן רואין של חולין כאילו אינו והמים רבים על התרומה או דלמא מצא מין את מינו וניעור ורבה היין על המים:

אמר רב שמואל בר יהודה אמר רבי יוחנן:

לא שנו אלא שלא נפל שם קיתון של מים,

אבל נפל שם קיתון של מים רואין את ההיתר כאילו אינו,

והשאור מים רבין עליו ומבטלין אותו.

מאי איכא בין לדמתני לה אמתניתין בין לדמתני לה אדרבין?

מאן דמתני לה אמתניתין - לא בעי תחלה,

ומאן דמתני לה אדרבין - בעי תחלה.

אי תמר:

יין נסך שנפל לבדו ונפל שם קיתון של מים:

אמר חזקיה:

הגדילו באיסור - אסור,

הגדילו בהיתר - מותר.

רבי יוחנן אמר:

הגדילו באיסור - מותר.

אמר ליה רבי ירמיה לרבי זירא:

לימא חזקיה ורבי יוחנן בפלוגתא דרבי אליעזר ורבנן קמיפלאגי,

דתנן:

"שאור של חולין ושל תרומה שנפלו לתוך העיסה,

לא בזה כדי לחמץ, ולא בזה כדי לחמץ,

ונצטרפו וחמצו

רבי אליעזר אומר:

אחר אחרון אני בא.

וחכמים אומרים:

בין שנפל איסור בתחלה ובין בסוף אינו אסור עד שיהא בו כדי להחמיץ."

ותסברא?!

והאמר אביי: לא שנו אלא שקדם וסילק את האיסור,

אבל לא קדם וסילק את האיסור - אסור.

חזקיה דאמר קמאן?

אלא,

הכא ב'רואין' קמיפלאגי,

לחזקיה לית ליה 'רואין',

לרבי יוחנן אית ליה.

ומי אית ליה לרבי יוחנן 'רואין'?

והא בעי מיניה רבי אסי מרבי יוחנן:

שני כוסות, אחד של חולין ואחד של תרומה, ומזגן, ועירבן זה בזה, מהו?

ולא פשט ליה!

מעיקרא לא פשט ליה,

לבסוף פשט ליה.

אתמר נמי:

אמר רבי אמי אמר רבי יוחנן:

ואמר ר' ליה אמר רבי אסי אמר רבי יוחנן:

שני כוסות, אחד של חולין ואחד של תרומה,

ומזגן,

ועירבן זה בזה - רואין את ההיתר כאילו אינו,

והשאור, מים רבין עליו ומבטלין אותו.

עגב,

רש"י

זה הכלל. דמתני' דמשום יין נסך לא איצטריך דהא תנא ליה יין במינו במשהו ויין במים בנותן טעם אלא לאיתויי שאר איסורין אתא כל נותן טעם במינו בששים משערין כדאמרינן בשחיטת חולין (דף צח.).

חוץ מטבל ויין נסך. לקמן מפרש טעמא:

חטה אחת פוטרת הכרי. מתרומה דהא לא אתפרש שיעורא דידה אלא ראשית דגנך כתיב ואפי' כל דהו ורבנן הוא דאמרי עין יפה אחד מארבעים עין רעה אחד מששים בינונית אחד מחמשים:

במה אמרו טבל איסורו במשהו במינו. אמרו אבל שלא במינו בנותן טעם משום דבמינו איכא למימר כהיתירו כן איסורו אבל בשלא במינו ליכא למימר הכי אלמא טעמא משום הכי הוא:

"זה הכלל:

מין במינו - במשהו,

שלא במינו - בנותן טעם."

רב ושמואל דאמרי תרוניהו:

כל איסורין שבתורה, במינן - במשהו,

שלא במינן - בנותן טעם.

"זה הכלל", לאתויי מאי?

לאתויי כל איסורין שבתורה.

רבי יוחנן וריש לקיש דאמרי תרוניהו:

כל איסורין שבתורה, בין במינן בין שלא במינן - בנותן טעם,

חוץ מטבל ויין נסך

במינן - במשהו,

ושלא במינן - בנותן טעם.

ו"זה הכלל" לאתויי טבל,

תניא כותיה דרב ושמואל,

תניא כותיה דרבי יוחנן וריש לקיש.

תניא כותיה רב ושמואל:

"כל איסורין שבתורה:

במינן - במשהו,

שלא במינן - בנותן טעם."

תניא כותיה דרבי יוחנן וריש לקיש:

"כל איסורין שבתורה:

בין במינן בין שלא במינן - בנותן טעם,

חוץ מטבל ויין נסך, במינן - במשהו,

שלא במינן - בנותן טעם."

בשלקמא יין נסך, משום חומרא דעבודה זרה,

אלא טבל - מאי טעמא?

כהיתירו כן איסורו,

דאמר שמואל:

חטה אחת פוטרת את הכרי.

ותניא נמי הכי:

"במה אמרו: טבל אוסר בכל שהוא?

במינו,

שלא במינו - בנותן טעם."

37. עד, א

רס"י

מתני'

אלו איסורין ואוסרין בכל שהו. כל מקום שנתערבו שם אפי' אחד באלף לא בטיל ואוסרין את כולן:

יין נסך. חבית באלף חביות:

ועבודת כוכבים. צורה שעבודה ונתערבה באלף צורות שאינן עבודת כוכבים:

ועורות לבובין. דהוו נמי איסורי הנאה כדאמרן באין מעמידין (לעיל כט.):

וציפורי מצורע וחולין שנשחטו בעזרה. איסורי הנאה הן ובמסי קדושין (דף נו.) מפרש להו:

ושער נזיר. דאיסורי הנאה הוא דכתיב (במדבר ז) ונתן על האש אשר תחת זבח השלמים:

ופטר חמור. דאסור בהנאה כל זמן שלא נפדה:

[ובשר בחלב]. חתיכת בשר שנתבשלה בחלב ונאסרה בנותן טעם וחזרה ונתערבה באלף חתיכות אוסרת כולן בהנאה והאי תנא סבר בשר בחלב איסור הנאה דפלוגתא היא בכל הבשר בשחיטת חולין (דף קטו.) ויש שלמידים ממשנתנו דבשר בחלב במשהו וסבורין דהאי בכל שהו דקתני כגון טיפת חלב שנפלה לקדירה או חתיכת בשר קטנה שנפלה לקדירה ואפילו אין בה נייט וטעות הוא בידם דהא מפרשין בגמרא דתנא דבר שבמנין קתני כגון חתיכה בחתיכות משום דדרכן לימנות חשיב ולא בטיל ואי בבשר שנתערב טעמו בחלב קמיירי או בטיפת חלב שנפל לקדירת [בשר] מי הוי דבר שבמנין ועוד הא אוקימנא כל איסורין שבתורה שלא במינו בנייט ואפי' לרב ושמואל דאמרי במשהו בשלא במינו מודו ובכולה שחיטת חולין אמרינן בשר בחלב בנייט: שער נזיר. דבר הנמכר במנין הוא כמה גיזות בסלע ועושין מהן שקין:

גמ'

אי דבר שבמנין קחשיב. משום דדרכו לימנות לא בטיל ואפי' לאו איסור הנאה נחשוב נמי חתיכות נבילה:

תרתני אית ליה דבר שבמנין ואיסורי הנאה. דאיכא תרתני לחשיבותא דחשיב איסור דידהו הוא דלא בטיל אבל חמץ פרוסה בפסח הואיל ואין דרכו למנות בטיל ומשליך אחד מהן לנהר והשאר נותן לכלבו וחתיכת נבילה אעייג דדבר שבמנין הוא כיון דלאו איסור הנאה הוא בטלה ברובא וחדא שדי לכלבים ואינך שרו באכילה:

אגוזי פרך. מקום וכן רימוני בדין אם של ערלה או של כלאי הכרם הן ונתערבו באלף כולן ידלקו:

הא תנא ליה התם. בסדר זרעים ומיייתי לה בביצה שנוולדה (דף ג:) וביבמות בהערל (דף פא.):

וליתני ככרות של בעה"ב. לענין חמץ בפסח דדבר שבמנין הוא ואיסורי הנאה:

מִשְׁנָה

ע,א אלו איסורין ואוסרין בכל שהו:

יין נסך,

ועבודה זרה,

ועורות לבובין

ושור הנסקל,

ועגלה ערופה,

וציפורי מצורע,

ושער נזיר,

ופטר חמור,

ובשר בחלב,

ושעיר המשתלח,

וחולין שנשחטו בעזרה -

הרי אלו איסורין,

ואוסרין - בכל שהוא.

גְּמָרָא

תנא מאי קחשיב?

אי דבר שבמנין קחשיב - ליתני נמי חתיכות נבילה!

אי איסורי הנאה קא חשיב - ליתני נמי חמץ בפסח!

אמר רבי חייא בר אבא,

ואיתנימא רבי יצחק נפחא:

האי תנא תרתני אית ליה: דבר שבמנין

ואיסורי הנאה.

וליתני אגוזי פרך ורימוני בדין, דבר שבמנין ואיסורי הנאה הוא!

הא תנא ליה התם

"הראוי לערלה - ערלה,

הראוי לכלאי הכרם - כלאי הכרם".

וליתני ככרות של בעל הבית לענין חמץ בפסח!

מאן שמעת דאמר לה?

רבי עקיבא היא,

הא תנא ליה התם: "דבי עקיבא מוסיף אף ככרות של בעל הבית".

"הרי אלו איסורין,
ואוסרין - בכל שהוא".

למעוטי מאי?

למעוטי דבר שבמנין, ולא איסורי הנאה.

אי נמי,
למעוטי איסור הנאה, ולא דבר שבמנין.

39. עד, א

רש"י

חבית בחבית. דשקיל חדא ושדי בנהרא ואינך נשתרו בהנאה אבל יין שנתערב ביין כולו אסור בהנאה:
הלכה למעשה. להורות על המעשה:
יין נסך. ממש חבית בחבית מותר בהנאה חוץ מדמי אותה חבית אבל יין ביין כולו אסור בהנאה:
סתם יין אפי' יין ביין מותר. בהנאה חוץ מדמי אותו יין וכן הלכה:

מְשָׁנָה

יין נְסֵךְ שְׁנַפֵּל לְבוֹר - כּוֹלוּ אֶסּוּר בְּהִנָּאָה, רְבוֹ שְׁמַעוֹן בְּן גַּמְלִיאֵל אָמַר:
יִמְכֵר כּוֹלוּ לְגוּי, חוּץ מִדְּמֵי יוֹן נְסֵךְ שָׁבוּ.

גְּמָרָא

אמר רב:
 הִלְכָה כְּרַבֵּן שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל,
 חֲבִית בְּחֲבִיטָה,
 אֲכָל לֹא יוֹן בֵּינָן.

ושמואל אָמַר:
 אֲפִילוּ יוֹן בֵּינָן.

וכן אָמַר רַבְּה בַר בַּר חֲנָה אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן:
 אֲפִילוּ יוֹן בֵּינָן.

וכן אָמַר רַבִּי שְׁמוּאֵל בַּר נַחֲמָנִי אָמַר רַבִּי חֲזִינָא:
 אֲפִילוּ יוֹן בֵּינָן.

וכן אָמַר רַבִּי נַחֲמָן אָמַר רַבְּה בַר אֲבוּהַ:
 אֲפִילוּ יוֹן בֵּינָן.

אמר רבי נחמן:
 הִלְכָה לְמַעֲשֵׂה,
 יוֹן נְסֵךְ: יוֹן בֵּינָן - אֶסּוּר,
 חֲבִית בְּחֲבִיטָה - מוּתָר.
 סתם יוֹן: אֲפִילוּ יוֹן בֵּינָן - מוּתָר.

רפ"י

מתני'

גת של אבן שזפתה עובד
 כוכבים. ואורחא למירמי ביה
 חמרא פורתא לעבורי קוטרא
 דזיפתא:
 מנגבה. מפרש בגמרא במים
 ואפר:
 של עץ. דבעיא זפת טובא ובלעא
 חמרא טפי רבי אומר ינגב כשל
 אבן ורבנן פליגי:
 ושל חרס אע"פ שקילף את
 הזפת הרי זו אסורה. קס"ד
 דברי הכל היא ומשום דחרס
 גופא בלא זיפתא בלע ליה
 לחמרא:

גמ'

אבל דרך בה. בשאינה זפותה לא
 בעיא ניגוב אלא הדחה:
 אורחא דמילתא קתני. שדרך
 הזופתין לזרוק בו יין:
 א"י אמר רבא דוקא זפתה. ולא
 דרך בה הוא דסגיא בניגוב:
 אבל דרך בה. עובד כוכבים בגת
 מזופפת:
 לא סגי לה בניגוב. אלא בקילוף
 משום דעייל חמרא בפילי
 דזיפתא:
 דלא מצוחת עלי. לעשותן
 בהכשר שלא תפסיד את יינו
 ונמצא צווח עלי:
 שיעא. חלקה:

משנה

עד, ב

גת:

של אבן:

שזפתה גוי - מנגבה והיא טהורה.

ושל עץ:

רבי אומר: ינגב,

וחכמים אומרים: יקלוף את הזפת.

של חרס:

אף על פי שקילף את הזפת - הרי זו אסורה.

גמרא

אמר רבא:

דוקא זפתה,

אבל דרך בה - לא.

פשיטא!

זפתה" תנו!

מהו דתימא: הוא הדין אפילו דרך בה,
 והאי דקתני "זפתה", אורחא דמלתא קתני,
 קא משמע לן.

איכא דאמרי

אמר רבא:

דוקא זפתה,

אבל דרך בה - לא סגי לה בניגוב.

פשיטא! "זפתה" תנו!

מהו דתימא: הוא הדין דאפילו דרך בה,
 והאי דקתני "זפתה", אורחא דמלתא קתני,
 קא משמע לן: דוקא זפתה, אבל דרך בה לא סגי לה בניגוב.

כי ההוא דאתא לקמיה דרבי חייא,

אמר ליה: הב לי גברא דדכי לי מעצרתאי,

אמר ליה לרב: זיל בהדיה, וחזי דלא מצוחת עלי בי מדרשא,

אזל חזייה דהוה שיעא טפי,

אמר: הא ודאי בניגוב סגי לה.

בהדי דקא אזיל ואתי, חזא פילא מתותיה, וחזא דהוה מלא חמרא,

אמר: הא לא סגי לה בניגוב אלא בקילוף,

והיינו דאמר לי חביבי: "חזי דלא מצוחת עלי בי מדרשא".

41. עד, ב

רפ"י

מחץ. כלי שדולין בו מן הבור לחבית. הגת והמחץ והמשפך כו' בשל חרס עסקינן מדקתני סיפא של עץ ושל אבן כו' ובשאינן מזופפות עסקינן מדקתני סיפא ואם הן מזופפות מכלל דכולה רישא בשאינן מזופפין:

ר' מתיר בניגוב. ולקמן פריך והא אנו תנן בשל חרס אע"פ שקילף הזפת אסורה:

ומודה בקנקנים. של חרס אע"פ שאין מזופפין שאסורין עד שימלאם ג' ימים מים ומערך מעת לעת כדאמרינן באין מעמידין (לעיל לג.):

מכניסו. כינוסו של קנקן לקיום שהוא שוהה בו יין זמן מרובה: **ושל עץ ושל אבן**. מנגבן והן טהורים דברי הכל כל זמן שאין מזופפין:

ואם היו מזופפין אסורים. עד שיקלף:

והא אנו. תנן בשל אבן אפילו זיפתה מנגבה דברי הכל ולר' ינגב בשל עץ והכא קתני אפילו בשל אבן דברי הכל אסורין קשיא בשל אבן דברי הכל אדברי הכל ובשל עץ קשיא דרבי אדרי: **מתני' דלא דרך בה**. הלכך בשל אבן דברי הכל בניגוב סגי ובשל עץ לר' ינגב:

ברייתא דדרך בה. הלכך אפי' בשל אבן בעי קילוף וכ"ש בשל עץ:

אמר מר הגת והמחץ והמשפך של חרס רבי מתיר בניגוב. הואיל ואינם מזופפין:

והא אנו תנן ושל חרס אע"פ שקילף את הזפת הרי זו אסורה. אלמא אפילו לר' חרס גופיה בלע ולא סגי בניגוב ואפי' לא דרך וכ"ש הכא דאוקמינן ברייתא דדרך בה:

סיפא דמתני' אתאן לרבנן. והכי קאמרי רבנן של אבן כי לא דרך בה ינגב ושל עץ יקלוף ושל חרס אסורה ולרבי של אבן ושל עץ ינגב ושל חרס יקלוף כדקתני בברייתא דכשאינה מזופפת סגי בניגוב אלמא מזופפת ינגב ושריא:

נעוה ארתחו. הגת הרתיחו ברתחין נעוה כמו יטופון נעוהו בחמר:

כי הוה משדר גולפי. כדים רקים:

סחיף להו אפומייהו. כופה אותן שוליהן למעלה ופיהן למטה משום חותם בתוך חותם:

וחתים להו אבירצייהו. חותם את פי השק כלפי שוליהן:

קסבר כל כלי שמכניסו לקיום. אפילו אין מוסרו לעובד כוכבים אלא לפי שעה גזרו ביה רבנן כיין עצמו כי היכי דלא ליתיה לשהוייה ביד עובד כוכבים:

תנו רבנן:

"הגת והמחץ והמשפך של גוים:

רבי מתיר בניגוב,

וחכמים אסורין.

ומודה רבי בקנקנים של גוים שהו אסורין.

ומה הפרש בין זה לזה?

זה מכניסו בקיום, וזה אין מכניסו בקיום.

ושל עץ ושל אבן - ינגב,

ואם היו מזופפין אסורין."

והתנו:

"גת של אבן שזפתה גוי מנגבה והיא טהורה!"

מתניתין - דלא דרך בה,

ברייתא - דדרך בה.

אמר מר:

"הגת והמחץ והמשפך של גוים,

רבי מתיר בניגוב,

וחכמים אסורין."

והאנו תנו:

"של חרס, אף על פי שקילף את הזפת הרי זו אסורה!"

אמר רבא:

סיפא דמתניתין אתאן לרבנן.

דרש רבא:

נעוה ארתחו.

רבא כי הוה משדר גולפי להרפניא,

סחיף להו אפומייהו,

וחתים להו אבירצייהו.

קסבר כל דבר שמכניסו לקיום, אפילו לפי שעה גזרו ביה רבנן.

42. עד, ב, עה, א

רפ"י

במים ולא באפר. בתמיה מי מיקרי ניגוב:
רב אמר מים. תחלה והוא הדין שצריך אפר אחריה ורבה בר בר חנה אמר באפר תחלה וה"ה שצריך מים אחריהם:
ברטיבתא. שיש בה לחלוחית יין נותן אפר תחלה לשפסף עד שתהא נגובה ואחר כך מים:
ביבשתא. מים תחלה ואחר כך אפר ומשפסף:
תרתית תלת. ברטיבתא תרתית אפר ומים ביבשתא תלת מים ואפר ומים:
תלת וד'. תלת ברטיבתא אפר ומים ואפר ואע"פ שחוזר ונותן מים להעביר האפר הנהו מים לא קא חשיב דלאו לשום נגיבה אלא לנקותו מן האפר וד' ביבשתא מים אפר ומים ואפר ומים בתראי לא חשיבא רב לא בעי אפר אלא חדא זימנא ושמואל בעי אפר תרי זימני בין ברטיבתא בין ביבשתא:
בפומבדיתא מתנו. לרב תלת וד' כדפרישית ולשמואל ד' ברטיבתא וה' ביבשתא דקחשיב מיא בתראי:
ולא פליגי. רב ושמואל להאי לישנא דפומבדיתא אלא לרב לא חשיב מיא בתראי ושמואל חשיב מיא בתראי ואית דמפרשי ולא פליגי (ה"י) דסורא ודפומבדיתא אלא דסורא לא חשבי מיא בתראי ודפומבדיתא חשבי להו אבל רב ושמואל פליגי והכי פירושו דמלתא תרתית תלת תרתית ביבשתא מים ואפר תלת ברטיבתא אפר ומים ואפר ושמואל אמר תלת ברטיבתא כדקאמרת אבל ביבשתא ד' מים ואפר מים ואפר דבכולהו בעינן אפר תרי זימני ובפומבדיתא מתנו לרב תלת וד' ביבשתא תלת מים ואפר מים והיינו נמי כדסורא אלא דהני קא חשבי מיא בתראי וברטיבתא ד' אפר ומים אפר ומים ולשמואל ברטיבתא ד' כדקאמרת אבל ביבשתא ה' מים ואפר ומים ואפר ומים דביבשתא נמי בעי תרי זימני אפר ול"פ הנך דסורא ודפומבדיתא כו'. אבל רב ושמואל פליגי ביבשתא בין בדסורא בין בדפומבדיתא דרב לא בעי בה אפר אלא חד זימנא ושמואל בעי תרי זימני לשון אבא מורי מנוחתו כבוד והוא נראה בעיני והראשון לשון מורי וקשיא לי בגווה מכדי ללישנא דסורא רב ושמואל מיפלג פליגי מאי שנא דבדרב חשיב מיא בתראי ובדשמואל לא חשיב מיא בתראי לשמואל ד' וה' איבעי ליה למיתני בשלמא לפומבדיתא אע"ג דבדרב לא חשבי ובדשמואל חשבי ניחא משום דפלוגתייהו דרב ושמואל ליתא אלא במחשב מים בתראי אלא ללישנא דסורא דסוף סוף פליגי קשיא לי:

במה מנגבין?

רב אמר:

במים.

רבה בר בר חנה אמר:

באפר.

"רב אמר: במים" - במים ולא באפר!?

"רבה בר בר חנה אמר: באפר" - באפר ולא במים!?

אלא:

ע"ה, "רב אמר: במים" - והוא הדין לאפר,

"רבה בר בר חנה אמר: לאפר" - והוא הדין למים,

ולא פליגי:

הא - ברטיבתא,

הא - ביבשתא.

איתמר

בי רב משמיה דרב אמרי:

תרתית תלת.

ושמואל אמר:

תלת ארבע.

בסורא מתנו הכי.

בפומבדיתא מתנו:

בי רב אמרי משמיה דרב:

תלת ארבע.

ושמואל אמר:

ארבע חמש.

ולא פליגי

מר - קא חשיב מיא בתראי,

וקר - לא קחשיב מיא בתראי.

43. עה, א

רפ"י

גורגי. עקלים ובלע"ז ריבוס"י וכורכין אותן סביבות התפוח שלא יתפזרו הענבים מכובד הקורה ורב האי פירש עקלים השנויות כאן כגון ועקל בית הבד עשויין כמין קופה מסורגת במצודה ואחרי סחיטת הזיתים נותן הגפת באותו עקל ומניח עליו ומכבדו להוציא המשקה הנשאר הני גורגי דארמאי כיצד מנגבן:

הדפין. הן העשויין כמין דלת ונותן על התפוח:

הלולבין. טאטיתא אשקיפ"א שמכבד בה הענבים המתפזרין לאוספן:

והעדשים. היינו גת עצמה שקורין מיי"ט:

מדיחן. במים ועל משנה זו יש לסמוך שאין צריך אפר לגת מדפשיט מינה רבי אבהו ולא אמרינן זו אינה משנה דקתני בה דסגי לגת בהדחה ומתנייתין דקתני דבעי ניגוב שמע מינה קמו בה רבן בתראי ופשטי הלכתא כוותיה:

העקלים של נצרים. שבטים: **ושל בצבוץ.** קנבוס בלעי טפי ובעו ניגוב באפר ומים:

ושל שיפא. פיו"ר: **ושל גמי.** יוני"ק בלעי טובא:

חרפי ואפלי. מגת לגת פעמים שהן יותר מיי"ב חדש דאפלי ופעמים שהן פחות כגון בחרפי:

הכי גרסינן בתוספתא חולטן ברותחין או מולגן במי זיתים. דרך לבשל זיתים להיות רכין להוציא שומן חולטן אשקלי"ר בלע"ז כמו לחלוט ולאשישה (פסחים דף לו:):

רודפין. ריבד"ש שוטפין: **וכמה.** מניחן שם עונה ולקמן מפרש כמה עונה:

בתקופת ניסן ותשרי. שהיום והלילה שוין או יום או לילה ותקופת תמוז וטבת שאין יום ולילה שוין חצי יום וחצי לילה דיי"ב שעות שלמות בעינן:

בעו מיניה מרבי אבהו: הני גורגי דארמאי - מאי?

אמר להו רבי אבהו:

תגיתוקה:

"הרי שהיו גתיו ובית בדיו טמאין, ובקש לעשותן בטרהה,

הדפיו והעדשין והלולבין - מדיחן,

והעקליו של נצרון ושל בצבוץ - מנגבן,

ושל שיפא ושל גמי - מישנן שנים עשר חדש.

רבן שמעון בן גמליאל אומר:

מניחן מגת לגת ומבד לבד.

היינו תנא קמא!

איכא בינייהו:

חורפי ואפלי.

רבי יוסי אומר:

הרוצה לטהרן מיד, מגעילן ברותחין, או חולטן במי זיתים.

רבן שמעון בן גמליאל משום רבי יוסי אומר:

מניחן תחת צינור שמימיו מקלחין, או במעין שמימיו רודפין.

ובמה?

עונה.

בדרה שאמרו ביין נסה, כך אמרו בטרהרות."

כלפי לייא? בטרהרות קיימינן!

אלא:

בדרה שאמרו בטרהרות, כך אמרו ביין נסה.

כמה "עונה"?

אמר רבי חי"א בר אבא אמר רבי יוחנן:

או יום או לילה.

רב תנא שאינה,

ואמרי לה רב תנא בר שאינה אמר רבה בר בר תנה אמר רבי יוחנן:

חצי יום וחצי לילה.

אמר רבי שמואל בר יצחק:

ולא פליגי:

הא - בתקופת ניסן ותשרי,

הא - בתקופת תמוז וטבת.

44. עה, א-ב

רש"י

רווקי. משמרת כמין שקין שנותנין בהן שמרים להוציא את יינן:
דמזיא. של שער אדם ולא בלעי טובא:
כיתנא. בלעי טפי מעמרא:
חלתא. כוורת של שבטים שמוסננין בהן יין:
בחבלי דצורי. חבלים של צורי דקל:
דצבתא. מין גמי לישק"א:
שרי להו. מתירן ואח"כ מנגבן שהיין נבלע בקשרים:

אמר רב יהודה:

הני רווקי דארמאי:

דמזיא - מדיחון,

דעמרא - מנגבן,

דכיתנא - מישנן,

ואי איכא קטרי שרי להו.

הני דקולי וחלאתא דארמאי,

דחיטי בחבלי דצורי - מדיחון,

צבתא - לנגבן,

דכיתנא - מישנן,

ואי אית בהו קיטרי שרי להו.

עהב

45. עה, ב

רש"י

ונגע באשכולות. והן מוטלות
 ביין:
ברחים. שטוחנין בהם זיתים
 קודם נתינתן לבד ואח"כ נותנין
 בבד וטוען בקורה:
לא מפסיק מידי. שהמסקה
 מחברן ובזיתים אין אשכולות:

איתמר:

עם הארץ, שהושיט ידו לגת ונגע באשכולות,
רבי ורבי חיאיא,

חד אמר: אשכול וכל סביבותיו - טמאין,

וכל הגת - כולה טהורה.

וחד אמר: כל הגת כולה - נמי טמאה.

ולמאן דאמר: "אשכול וכל סביבותיו טמאים, וכל הגת כולה טהורה",

מאי שנא מהא דתנן:

"שֶׁרֶץ שֶׁנִּמְצָא בְּרַחִים אֵינוֹ מְטַמֵּא אֶלָּא מְקוֹם מִגְעוֹ,

וְאִם הָיָה מְשֻׁקֵּי מִהַלֵּךְ - הַכֹּל טָמֵא" (טהרות ט, ח)!

התם - לא מפסק ולא מידי,

הכא - מפסקי אשכולות.

אזרו ליה רבנן לרבי ירמיה, ואמרי לה לבריה דרבי ירמיה,

כדברי האומר: "אשכול וכל סביבותיו טמאין, וכל הגת כולה טהורה".

46. עה, ב

רפ"י

מתני'

את שדרכו להטביל. כלומר כלי הראוי ליטהר בטבילה אין צריך תיקון אחר כגון כלי שתשמישו עי"י צונן יטביל ותו לא צריך: להגעיל. במים רותחין כגון כלי שתשמישו בכך דהיינו יורות וקדירות של מתכת יגעיל ובגמרא מפרש דבעי נמי טבילה: ללבן באור. כדמפרש ואזיל: השפוד והאסכלא. שתשמישו עי"י צלי אסכלא גירדל"א: שפה. לוטשה באבן של נפחים מולי"א בלע"ז: שפה. לשון שופינא לימ"ר בלע"ז:

גמ'

תנא וכולן. אף הנגעלים והמלובנים: כל דבר אשר יבא באש. שנשתמשו בו בני מדין על ידי האור תעבירו באש כעין בולעו לאיסור יפליטנו כדאמרן כבולעו כך פולטו: וטהר. קרא יתירא הוא האי וטהר: במי נדה יתחטא. בכלי מדין כתיב: בכל דהו. אפילו במקוה חסר:

משנה

הלוקח כלי תשמיש מן הגוים, את שדרכו להטביל - יטביל, להגעיל - יגעיל, ללבן באור - ילבן באור. השפוד והאסכלא - מלבנו באור. הסבין - שפה והיא טהורה.

גמרא

תנא:

"ובולן צריכין טבילה בארבעים סאה".

מנהני מילי?

אמר רבא:

דאמר קרא: "כל דבר אשר יבא באש - תעבירו באש וטהרו"³⁵⁶ (במדבר לא, כג), הוסיף לך הקתוב טהרה אחרת.

תני בר קפרא:

"מתוך שנאמר: "במי נדה" (במדבר לא, כג), שומע אני שצריך הזאה שלישי ושביעי, תלמוד לומר: "אף" - לחלק. אם כן, מה תלמוד לומר "במי נדה"? מים שנדה טובלת בהן, הוי אומר: ארבעים סאה".

איצטריך למיכתב "וטהר", ואיצטריך למיכתב "במי נדה". אי כתב "וטהר", הוה אמינא וטהר כל דהו, כתב רחמנא "במי נדה". ואי כתב רחמנא "במי נדה", הוה אמינא הערב שמש כנדה, כתב רחמנא "וטהר", לא לתר.

47. עה, ב

רש"י

זוֹא דסרבלא. מספרים שגוזזים בהן בגדי צמר הואיל וגזירת הכתוב היא ולא משום פילוט איסור דהא חדשים ולא בלעי מידי מצרכת לה טבילה:

כלי סעודה אמורין בפרשה. דהכתיב כל דבר אשר יבא באש ואין דרך להשתמש ע"י האור אלא כלים של צורכי סעודה ובהנהו כתיב וטהר טבילה אבל זוֹא דסרבלא לא:

מנא דמרדא. אדמה וצפיעי בקר מעורבין ועושין מהן כלי:

כלי מתכות אמורין. לענין טבילה בכלי עובדי כוכבים דכתיב (במדבר לא) אך את הזהב וגו':

זכוכית. שנשתבר ראוי להתיכו ולעשותו כלי:

ה"ג הואיל ונשתברו יש להן תקנה ככלי מתכות דמו. הואיל וכי מתבר חזו לתקנינהו ע"י התכה ככלי מתכות דמו ובעו טבילה:

קוניא. פלומיר"י תחלתו של חרס וחופין אותן בחופיא של אבר ותשמישו ע"י צונן וניקח מן העובדי כוכבים:

כתחלתו. ולא בעי טבילה דלאו מתכות הוא:

כסופו. בטר סופו אזלינן שחיפהו מתכות וכלי מתכות הוא ובעי טבילה:

בלקוחין. שנחלטו ביד ישראל: **וכמעשה שהיה.** במדין שהיו חלוטין להם לישראל הכלים:

אמר רב נחמן אמר רבה בר אבון: אפילו כלים חדשים במשמע, דהא ישנים וליבנון פחדשים דמו, ואפילו הכי בעי טבילה.

מתקיף לה רב ששת:

אי הכי, אפילו זוֹא דסרבלא נמי!

אמר ליה: כלי סעודה אמורין בפרשה.

אמר רב נחמן אמר רבה בר אבון:

לא שנו אלא בלקוחין, וכמעשה שהיה, אבל שאולין - לא.

רב יצחק בר יוסף: וכן מנא דמרדא מגזי, סבר לה טבילה,

אמר ליה ההוא מרבנן ורבי יעקב שמיה: לדידי מפרשא ליה מיניה מרבי יוחנן: כלי מתכות אמורין בפרשה.

אמר רב אשי:

הני כלי זכוכית, הואיל וכי נשתברו יש להן תקנה, ככלי מתכות דמו.

קוניא - פליגי בה רב אחא ורבינא,

חד אמר: כתחלתו,

וחד אמר: כסופו.

והלכתא:

כסופו.

48. עה, ב

רש"י

לשקועיה. שלא לפדות עוד:

איבעיא להו:
משכנתא - מאי?

אמר קור בר רב אשי:
 אבא, משכן ליה גוי כסא דכספא, ואטבליה ואישתי ביה,
 ולא ידענא אי משום דקסבר: משכנתא כזביני דמא,
 אי משום דחזי לגוי דדעתיה לשקועיה.

49. עה, ב - עו, א

רש"י

גיעולי עובדי כוכבים
 דאסר רחמנא. במדין
 דכתיב תעבירו באש וטהר
 דבעי הגעלה היכי משכחת
 לה:
 בת יומא. שבישל בה עובד
 כוכבים היום אבל בישל
 בה אתמול כבר הפיג בה
 טעמו בלינת לילה ושוב
 כשפולטו בתבשיל אחר
 אינו אלא לפגם:
 מכאן ואילך לישתרי. אף
 לכתחלה:
 מגעילן. לא חשיב כליבון
 דליבון שורף את הכלי:

תגנו רבנן:

"הלוקח בלי תשמיש מן הגוים,
 דברים שלא נשתמש בהן - מטבילן והו טהורין.
 דברים שנשתמש בהן על ידי צונן,
 כגון: כוסות וקתניות וצלוחיות - מדיחן ומטבילן והם טהורין.
 דברים שנשתמש בהן על ידי חמין,
 כגון: היורות הקומקמוסון ומחמי חמין - מגעילן ומטבילן והו טהורין.
 דברים שנשתמש בהן על ידי האור,
 כגון השפודין והאסכלאות - מלבנן ומטבילן והו טהורין.
 וכולן שנשתמש בהן עד שלא יטביל ושללא יגעיל ושללא ילבן?
 תני חדא: "אסור",
 ותניא אידך: "מוותר".

לא קשיא:

הא - כמאן דאמר: נותן טעם לפגם - אסור,
 הא - כמאן דאמר: נותן טעם לפגם - מותר.

ולמאן דאמר: "נותן טעם לפגם - מותר",
 גיעולי גוים דאסר רחמנא - היכי משכחת לה?

אמר רב חייא בריה דרב הונא:

לא אסרה תורה אלא קדירה אבת יומא,
 דלאו נותן טעם לפגם הוא.

עו, א

מכאן ואילך לישתרי!

גזירה קדירה שאינה בת יומא, משום קדירה בת יומא.

ואידך?

קדירה בת יומא נמי מפגם פגמה.

רָשׁ"י

גבי קדשים השפוד והאסכלא. שצלה בהן בשר קדש משום דכי אתי למחר הוי נותר וכי הדר מבשל בשר קודש למחר פליט שפוד בגויה טעמא ונותר איסור כרת הוא:

עמרים ברי. עמרם בני:

גבי קדשים כי בלע האי שפוד היתרא בלע. הלכך סגי ליה בהגעלה:

אלא אמר רבא. האי הגעלה דקתני התם מריקה ושטיפה כלומר לעולם לפלוט האיסור וודאי ליבון בעי כשאר בליעת איסור אלא מצות מלך היא בקדשים ומרק ושטף במים כי היכי דהויא גזירת הכתוב כאשר יזה מדמה על הבגד דבעי כיבוס במקום קדוש ושבירת כלי חרס במקום קדוש הוא וה"ה למריקה ושטיפה:

א"ל אביי מי דמי. כלומר מי קרי למריקה ושטיפה הגעלה הא כל הגעלה רותחין משמע שכופין להקיא הכלי מה שבלע ומריקה ושטיפה בצונן הוא כדאמרין בשחיטת קדשים בפ' דם חטאת (זבחים צו):

אלא אמר אביי. הגעלה ממש לפלוט מאיסורין ודקא קשיא לך מתניתין דמצרכא להו ליבון לא תקשי דודאי בין בקדשים בין בגיעולי עובדי כוכבים תרוייהו בעינן לפלוט איסור לבד מריקה ושטיפה דקדשים דאינה אלא מצות המלך:

ויגיד עליו רעו. ונלמד משנה מחברתה של קדשים ממשנתנו ומשנתנו משל קדשים:

וה"ה לליבון. שניהם צריך: **יגיד עליו רעו**. איבעי למתנייהו לתרוייהו ליבון והגעלה בחדא או במשנתנו או בקדשים והדר ליתני חדא באידך ותגמר חברתה מינה מה התם הא בלא הא ליתא הי"נ הא בלא הא ליתא:

כל יום ויום נעשה גיעול לחבירו. שמבשלין בהן ואינו מספיק להיות נותר עד שתחזור ופולטו בתבשיל אחר ולקמן פריך אי הכי הגעלה נמי לא ליבעי:

מקמי דליהוי נותר הוה להו גיעול. שהרי כשבישל בו למחר פלט בליעה מיום אתמול:

לא צריכא דכי מבשל ביה חטאת האידנא הדר מבשל ביה. בו ביום שלמים חזה ושוק של כהנים:

בהדי הדדי שלים זימנייהו. ואין כאן פליטת נותר והדר מבשל ביה שלמים בו ביום כדאמרין בכל פעם מבשל שלמים לאחר חטאת בו ביום כי היכי דלא ניהוו נותר למחר: הי"ג אי הכי הגעלה נמי לא ליבעי קשיא:

רמי ליה רב עמרם לרב ששת,

תנו: **"השפודין והאסכלא - מלבנו באור"**.

והתנו³⁵⁷ גבי קדשים: **"השפוד והאסכלא מגעילן בחמין"** (זבחים צו).

אמר ליה:

עמרם ברי,

מה ענין קדשים אצל גיעולי גוים?

הכא - היתירא בלע,

התם - איסורא בלע.

אמר רבא:

סוף סוף כי קא פליט, איסורא קא פליט!

אלא אמר רבא:

מאי הגעלה?

נמי שטיפה ומריקה³⁵⁸.

אמר ליה אביי:

מי דמי?

מריקה ושטיפה - בצונן,

הגעלה - בחמין!

אלא אמר אביי:

"יגיד עליו רעו"³⁵⁹ (איוב לו, לג),

תנא הכא **"ליבון"**, והוא הדין להגעלה,

תנא התם **"הגעלה"** והוא הדין לליבון.

אמר ליה רבא:

אי הכי, לתנייהו לכולהו בחדא,

וליתני חדא באידך אחריתי,

וליאמא: **"יגיד עליו רעו"**!

אלא אמר רבא:

קדשים היינו טעמייהו,

קדרב נהמן אמר רבה בר אבונה, דאמר:

כל יום ויום נעשה גיעול לחבירו.

תינח שלמים - דכיון דלשני ימים מיתאכלי מקמי דניהוי נותר קא הוי גיעול,

אלא חטאת - כיון דליום ולילה מיתאכלא,

כי מבשל בה האידנא חטאת הוי נותר,

כי הדר מבשל בה למחר או שלמים או חטאת,

קא פליט נותר דחטאת דהאידנא בחטאת ושלמים דלמחר!

אמרי: לא צריכא,

דכי מבשל בה חטאת האידנא, הדר מבשל בה האידנא שלמים,

דחטאת דלמחר ושלמים דאתמול בהדי הדדי קא שלים זמנייהו,

והדר מבשל שלמים למחר.

אי הכי, הגעלה נמי לא ליבעי!

³⁵⁷ תוקן על פי מסורת הש"ס, בוילנא: (והתנני)

³⁵⁸ **יבלי חרש אשר הבשל בו ישבר ואם בכלי נחשת בשלה ומרק ושטף במים** (ויקרא ו, כא)

³⁵⁹ **יגיד עליו רעו מקנה אך על עולה**

קְשִׁיא.

רַבִּי

רב פפא אמר האי קריד האי לא קריד. לעולם בקדשים איסורא פליט ודקא קשיא לך ניבעי ליבון כי מתניי לא דמי דגיעול עובדי כוכבים אידי דלא מבשלי להו כל שעתא ומתקשה הבליעה בתוכו ונדבקות בו בכולו טרשטרייש בלעיז ואין נוח לפלוט בהגעלה עד שמלבנו באור אבל בקדשים דכל שעתא מבשלי בהו לא קריד ונוח לפלוט הלכך (סגי) בהגעלה קא פלט **לעולם כדאמרינן מעיקרא**. דהיינו משום דבקדשים היתירא בלע ודקשיא לך כי פליט

רב פפא אמר:

האי - קריד,

האי - לא קריד.

רב אשי אמר:

לְעוֹלָם כְּדֹאֲמְרוֹן מְעִיקְרָא,

הָכָא - הִתְיָרָא בְּלַע,

הָכָא - אִיסוּרָא בְּלַע.

וְדָקָא קְשִׁיא לָךְ דְּבַעֲדֵנָא דְקָא פְּלִיט, אִיסוּרָא קָא פְּלִיט!

בְּעִדָּנָא דְקָא פְּלִיט, לָא אִיתִיהָ לְאִיסוּרָא בְּעִינִיהָ.

51. עו, א-ב

כ"י

בתוך יורה גדולה. שיהיו רותחין עוברין על כולה :
דודא. קלחת :
גדנפא דלישא. שפה של עיסה סביבות פיה כדי שתקבל מים הרבה ויעברו הרותחין על שפתה :
כבולעו. כענין שבלעו שפת הדוד את האיסור יפליטהו :
מה בולעו בניצוצות. לאו בולעו אלא עיי ניצוצות שניתז הרתיחות שם ולא הוכנסה לתוך יורה אחרת בשעת בליעת האיסור :
כך בשעת פליטה. אע"פ שלא הכניסה לתוך יורה אחרת הואיל ונתמלאת יפה יפה ומעלה ניצוצות על שפתה ופולט ומיהו גדנפא בעינן משום דאי לאו הכי דלמא לא הוה מסקא ניצוצות על השפה בהא זימנא אבל איסור הנתבשל בה פעמים הרבה אם לא העלה ניצוצות כל שעה העלה פעם אחת :

ועד כמה מלבנו?

אמר רבי מני:
עד שתשיר קליפתן.

וכיצד מגעילן?

אמר רב הונא:
יורה קטנה בתוך יורה גדולה.

"יורה גדולה" - מאי?

תא שמע:
דהווא דודא דהואי בי רב עקביה,
אחדר ליה ^ גדנפא דלישא אפומא, ומליוה מיא וארתחה. ע,ב

אמר רבא:
מאן חפיים למעבד כי הא מילתא, אי לאו רב עקביה דגברא רבא,
קסבר: כבולעו קד פולטו,
מה בולעו בניצוצות, אף פולטו הוא בניצוצות.

52. עו, ב

רס"י

ונועצה. אע"פ ששפה וי"א משפשה בבגד צמר שאינה חלק ומעביר שמנוניתה :
ש אין בה גומות. בעובי רחבה שלא תהא שמנונית בגומא :
ולאכול בה צונן. אבל דבר רותח אסור לחתוך בה עד שיגעילנה ברותחין וכלי ראשון כדאמרין בכל שעה (פסחים ל:) לענין חמץ בפסח :
דצה. נעצה :
שבור מלכא. עובד כוכבים היה :
מר קים לי בגויה. רב יהודה מכיר אני בו שהוא פרוש ולא יאכל דבר איסור אבל בך איני מוחזק שתהא פרוש כל כך :
מאי עבדת באורתא. דרך פרסיים למסור נשים לאכסנאים וכששיגרן להם בלילה שעבר קיבל באטי ורב יהודה לא קיבל :

"הסנין שפה - והיא טהורה."

אמר רב עוקבא בר חמא:
 ונועצה עשרה פעמים בקרקע.

אמר רב הונא בריה דרב יהושע:
 בקרקע שאינה עבודה.

אמר רב פהנא:
 בסנין יפה שאין בה גומות.

תנא נמי הכי:

"סנין יפה שאין בה גומות, נועצה עשרה פעמים בקרקע."

אמר רב הונא בריה דרב יהושע:
 לאכול בה צונן.

כי הא דמר יהודה וכאטי בר טובי, הוו יתבי קמיה דשבור מלכא.
 אייתו לקמיהו אתרוגא, פסק אכל, פסק והב ליה לבאטי בר טובי.
 הדר דצה עשרה זימני בארעא, פסק הב ליה למר יהודה,
 אמר ליה באטי בר טובי: והוא גברא לאו בר ישראל הוא?
 אמר ליה: מר קים לי בגויה, ומר לא קים לי בגויה.

איכא דאמרי,
 אמר ליה: אידפר מאי עבדת באורתא.

הדרן עלך השוכר את הפועל
 וסליקא לה מסכת עבודה זרה